

zeruko **ARGIA**

1976-Apirilak-18-25 - XXVI garren urtea 684-685

BOST POLITIKO PLAZARA

1839 · 1939

1876 · 1976

HILAK
BAHITUAK
HUELGAK
LANIK EZA
ESPETXERATUAK
MANIFESTAZIOAK

Arturo.

LURRAREN EMAITZAK! LURRAREN OSASUNA!

A MANOS DE CERDO

Jabea:

Nafarroa, Kantauri eta Aragoi-ko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1

Donostia, Okendo, 22

Telf. 41-95-88

Zuzendaria:

Kaetano Ezeiza Iturriza

Antolatzaileak:

Donato Unanue, Mikel Atxaga eta L.A. Aranberri

Berri-emaleak:

M. Bujanda (Iruñia), Odile Kruzeta (Elbar), L. Baraiazarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deba), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeita (Baztan), Uztarri (Oizartzun), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katazuri (Durango) eta abar.

HARPIDA SARIA:

Barruan 600 pezeta

Korreo batasuneko herrietan 700 pezeta

Atzerrietako beste herrietan 850 pezeta

Airez, aldez aurretik galdetu

Salmenta (ale bakoitza) 20 pezeta

Moldiztegia eta idazkola:

«Graficas Navasal»

Camino de las Canteras, s/n.

IRUINEA

D.L.: 80-1963

Azalagilea: Ernio S.L.

Azaleko argazkia: ARTURO

DIFERENTZIAK, Azurmendi 5

EUROPAKO SINDIKATOEN BATZARREA, Unanue 6

LIBRA ESTERLINAREN AHULEZIA, Bakaikoa ... 8

MICHELIN GOGOR 9

«BURGESA» IZATEA ZER DEN, Mendizabal ... 10-11

ELIZA, Amuntsa 13

BULEBAR IREKIA, Amatiño 15

BOST POLITIKO PLAZARA 16-19

**Davant, Escudero, Monzon, Txillardegia, Zubiaga
24 ORDUAK EUSKARAZ, I. Zubizarreta 20-21**

EUSKAL HERRIETATIK 23-25

KULTURA GAIAK 26-32

gipuzkoa- erriakin gaude

Erria ondo baiño obeto ezagutzearren, edonun sakabanatuta, Donosti ta Gipuzko-lurralde zear, orain-goz, 60 lantegi dauzkagu, aurki geitzeko asmotan.

Baiña guk, DONOSTI-AURREZKI-KUTXA'k, bertan izateaz gaiñera, erkide izan nai genuke, Gipuzko-erriko diru-kezka, gizarte ta jakintza-arlo ta larri-aldietan lagun egiñaz. Bertako gizakiakin artu-emanak izan eta auen buru-austek argitzen alegindu. 1879 garren urtean jaioak gaituzute ta ia 100 urteko 'bizi-laguntza daramakigu.

Itxaro ba gugan!

Donosti-Aurrezki-Kutxa

EZ DUGU GERRARIK NAHI

Ez gerraterik, ez bahiketarik, ez heriotza; askatasuna nahi du, ez, lotura; demokrazia nahi du, ez bortxakeria.

Euskal Herriak bizia nahi du, ez heria askatasuna nahi du, ez lotura demokrazia nahi du, ez bortxakeria.

Gizon bare, patxadako eta baketsu garelakoan gara euskaldunok. Herri bezala ez dugu beste herririk zapaldu eta menderatu. Ez dugu herri-sailak eta mugak haunditzeko eta zabaltzeko grinarik izan.

Halere «ferox ac silvestris», hots, «amorratuak eta basatiak» ginela esan zuen aintzina Aymeryc Picaud historilariak. «Txanpon batengatik hiltzen du, ahal badu, euskaldunak frantsesa», zioen. Gogorkeriaz eta likiskeriaz betetako herri bat zela Euskal Herria esaten digu.

Ez dakigu egia zen ala ez, euskaldunok ez bait dugu geuron kondairarik. Bestek iseka eta mespretxu eta mehatxu artean esandakoaz baliatu behar izaten dugu. Dena den, Picaud historilariak ere euskaldun haien jokabidñe basatiaren arrazoia us-tekabean eta oharkabean ematen digu: «omnibus gentibus dissimilis», hots, «beste guztiengandik desberdinak». Salaketa gaizto guztien artean herri berezi bat zela aitortu zuen.

Euskal Herria ez da beste herriak baino ez hobeia ez gaiztoagoa; herri desberdina da, beste herri bat da. Eta Herri izan nahirik beti borrokan diharduen herria dugu. Horretarako ez dugu erromatarren garaiko gudu eta borrokak gogoratu beharrik. Eranegun gertatutakoak oroitu beharrik ez dugu. Aski da atzokoak ez ahaztea.

Atzoko historia horretan bitan-zatitua izan da Nafarroako erresuma. Frantsesen erasopean bizi izan zen Euskal Herri osoa. Frantziako Iraultzaren enbatak Ipar Euskal Herriko Foruak ezabatu zituen eta euskaldun probintzien nortasuna ahuldu zuen.

1839garrenean amaitu zen karlisten lehen gerratea Bergarako besarkada edo saldukeriaz. Orduan hasi ziren gain behera euskaldunon foruak. 1939garrenean Bizkaiak eta Gipuzkoak kontzertu ekonomikoa galdu zuten, foruen azken aztarrena. 1876garrenean foruak deitu lege zaharretan zen askatasuna galdu zuen Hego Euskal Herriak.

Bere nortasuna, bere izaera, bere hizkuntza, bere kultura eta bere askatasuna gorde nahi dituen Euskal Herri honek, ez du guzti hori gordetzeko eran, antolamendu politiko bat lortu arte bakerik izango.

Hori onez onean, odol isurtzerik gabe, lortu nahi lukeen jendearen iritziak agertzen ditugu ale honetan. Ez dugu uste hitzegiterik debekatuko zaigunik. Honelakorik gerta baledi, bakezko bideen alde garenon usteak hutsal bilakatuko lirateke.

Galbario luzea darama Euskal Herriak, garizuma luzea. Noiz bukatuko ote zaio galbario luze hau? Lehen bait lehen buka dadila nahi dugu euskaldunok.

Jadanik

**150 bulego ditugu prest zuretzat
eta, gainera, 50 zerbitzu ezberdin
baino gehiago; guztiok zuri
eskaintzeko.**

**Baina, hala ere, gehiago jaso nahi ditugu
Eta lortuko ditugu.**

**CAJA DE AHORROS
VIZCAINA**

Hemen irabazi guztiak zuretzat dira

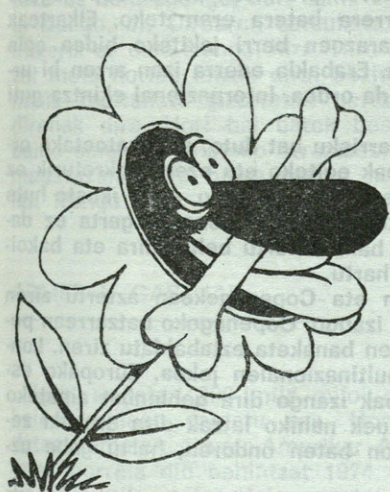
DIFERENTZIAK

Joxe Azurmendi

Komunistek ez dute Nafarroa Euskal Herrian sartzen. Gauza bat da Euskal Herria, besterik Nafarroa. Baina ez dute egiten hori Nafarroarekin bakarrik. Dolores Ibarruri idatzi ditu hitzok: «Existen problemas muy específicos como los de Navarra, Valencia, Baleares y Canarias...». Hor, bistan da, beti ahulenen eta gaixoenen alde dagoen eta minoria indartzearren berebiziko ahaleginak beti egin dituen Alderdi baten politika agiri da, zeren-
ta «a nadie... puede extrañar que sea el PCE el más consecuente defensor del derecho de las nacionalidades a la autodeterminación». Espainia babestu

rroa berriz ere Euskal Herri osoko erakunde eta ekintza politikoei sendo lotzera begira. Behar diren kontzesio guztiak egin beharra dago hortan. Euskal Herria Nafarroa gabe, Bizkaia Gernika gabe haina da.

Ez da hori diferentzia bakarra Euskal Herrian. Era askotakoak dira. Joan den berrogei urte hauetan, Euskal Herriaren batasun bizitzak asko sofritu du. Kraskaturik dago euskal batasuna. Urolaldean ebidentzia garbiak diren gauzak, bitxi aurkitzen ditu Araba Errioxako entzuleak. **Foruak** aipatu eta bihotza bero-berotzen zaion guti dateke Barakaldon. Baina Herriberrian, moskor-

beharra dago, nafar eskualde eder hori harrapatu nahi dion euskal inperialismotik, lehen ere hainbat lurralde eta eskubide eta ondasun harrapatu izan dion moduan... nola ez, ba!

Ez ditugu eztabaidatuko hemen ikuspideok. Euskal Herrian sartzen dugunontzat ere, ordea, errealitate bat da Nafarroaren anitz eratako «orijinaltasuna». Eta guretzat ez da aski, Nafarroa Euskal Herri dela, esan eta esan aritzea. Ez dela eta ez dela, norbait aritzeak, gauzak aldatuko ez dituen moduan.

Euskal Herri guzira Alderdi izan nahi duenak, Nafarroarako Alderdi nola izan litekeen begiratu behar du. Nafarroan inolaz zabaldu ahal ezinezko tankera hartzen duen Alderdia, funtsean Nafarroa Euskal Herri ez dela, esaten ari da, hitzez ez bada obraz. Obraz erakutsi behar bait da, ez perez eta erudizio historikoz, Nafarroa Euskal Herri dugula. Arretarik haundiena ere guti izango da, Nafa-

tzen den edozein, **Viva los Fueros**-ka hasten da. Behinolako Diputazioak bizibizi zedukan Araban euskal kontzientzia. Aspaldian ez da gehiegi saiatu. Eta abar.

Desarrollo soziala dagoen bezalaxe, ia berez bezala, desarrollo politiko bat ere bada, nahiz eta jendea bizitza politikotik apropos baztertuta eduki. Bilbok eta Gasteizek desarrollo sozial eta ekonomiko franko desberdinak egin badituzte urteotan, edozeinek esango du, gogoan hartu behar dela hori. Desarrollo politikoan ez dago alde gutiagorik Bizkaiko ibarretatik Arabako lautadara. Eta ez abiada desberdinean desarrolloa direlako bakarrik (mendetako aldeak sumatzen da!). Kontzientzia galtzen delako ere bai, ez desarrolloa tzeaz edo guti desarrolloa tzeaz beste. Atzeraka ere bada desarrolloa. Euskal Herrian nahikoa egin dugun desarrolloa.

Diferentzia guziori jaramon egin nahi dien Alderdia, kasu egin nahi diena,

ekilibrio zailak egin beharrean aurkituko da. Baina masa Alderdi Sozialista bat horri denari kontu egin beharrean da nahitaez.

Inola ere ezin egin duena, berriz, hauxe da: euskaldunak, eskualde desberdinak, orain baino ere gehiago elkarrengandik arrotzuko dituen programarik bururatzea.

Honela asmatzen diren formulak ez dira inoren «gustokoak». Komenentzien arabekoak dira, diferentziei begira, kontzesio askorekin, nolabait konponduta. Goiherriarrari gutiegi irudituko zaio, beharbada. Baina pentsa beza, Tafallakoari ez ote zaion gehiegi irudituko. Goiherri ez bait da Euskal Herri osoa.

Lehen une batetan, lehen pausoak eman behar. Eta lehen-lehenengo pausoak guziok elkartze aldera eman behar ditugu.

“RADIO LIBERTY” ETA GALDERA XINPLE BATZUK

—«Liberty», amerikarrez: askatasuna da; eta «Radio», badakizu noski zer den!

—Ez litzateke besterik faltako!

—Horregatik, «Radio Liberty» ingelesez esatea polita da; baina politena, hau bera errusieraz, polakeraz eta txekieraz esatea da.

—Zergatik hori?

—A! Errusitar, poloniar eta txekotarrei ere askatasuna zer den erakustea polita delako.

—Arrazoi duzu hontan.

—Eta polita den guzia bezala, badakizu, garesti...

—Garesti?

—Prezio honen gora-behera honetxegatik ari da ba David Abshire amerikarra Espainiako gobernuarekin izketan!

—Espainian, zergatik?

—Ez duzu ezer irakurtzen, gizona; irriti hau Catalunya-ko Pals errian, Geronan, jarria delako.

—Orduan, Catalunya-rako katalanez egiteko ere balloko die.

—Ez, katalanez ez!

—Eta euskaraz?

—Ez ahal dakizu euskara ere ez dela internazionalki eramaten den gauza?

—Gaztelaniaz bai behintzat...!

—Denak kale egiten dituzu, gizona...! Ezta ere!

—Alajaina, errusitar eta sortaldeko beste erri hoiek badute suertetik ezta?

—Eta ara zergatik suert hau garestia den. Nola utziko diete ba, hemen, amerikarrei Geronatik gorri bialtzen dien «Liberty» hau, zergarik kobratu gabe nolanahi debalde saltzen?

MARTIN UGALDE

KOMUNISTEN DIRUA

Gai hau aipatzean eta jendea mintzatzean hamaika expikazio bitxi entzun ohi da. Gehienek bapatean Rusiari helzen diote. Komunista alderdiak Rusiak eta beste estatu komunistent eskeintzen dioten laguntza bizi direla pentsatzen du jende askok. Nik laguntzarik izaten dutenik ez dut ukatzen. Hori bidezkoa da. Baina Komunista alderdiak European dihardutenaz ari naiz, badute beste biderik.

Apirilaren 6an Le Monde aldizkariak gai honetaz, hain zuzen zenbait argibide ematen du. Britaina Haundia, Alemania Federala, Frantzia eta Italiako komunista alderdien diru kontuak aztertzen ditu. Lau estatu hautan bi motatako alderdiak ikusten dira: Frantzia eta Italiakoak alderdi haundiak dira, beste bietakoak berriz oso alderdi tikiak.

Alderdi tikiak beren bazkideen hileroko diru laguntzaz baino gehiago jendearen ixilikako laguntzaz bizi dira. Jende horren izenak ez dira jakiten. Alemania federaletako alderdiak adibidez, 7 miloi marko, sozial demokratik alderdiaren hainaxe, horrela lortu ditu. Hiru gizonen izenak bakarrik ematen ditu. Beste inorenik ez du ematen.

Alderdi tikiak, festak eta jaialdiak, antolatzen dituzte gainera nahiz eta bide horietatik diotenez diru pila haundirik ez jaso.

Alderdi haundiek beren bazkideengandik diru asko jasotzen dute. FRANTZIAN, duela bi urtetako erabakiari jarraituz alderdiko bazkide bakoitzak bere soldatetik 1 % eman beharra dauka. Horrela igaz 45 miloi franko jaso zituen. Frantziko alderdiak bide honetatik orain dela hiru urte baino bateko bi gehiago jaso du. Baina diru iturri hau ona izan arren ez da nahikoa ordea. Bigarren diru iturria badu.

Komunista diputaduek besteei bezala estatuak emanik soldata bat jasotzen dute. Soldata hori diputaduek alderdiari itzultzen diote. Alderdiak langile kualifikatuaren soldata ordaintzen die. Horrela alderdia irabazian ateratzen da.

Hirugarren diru iturria jaialdiak, —eta zenbait ekintza berezitarako— eratzen dituzten diru biltze kanpainak. Diru biltze kanpaina hauek orain arte ondo ematen dute. Baina hiru hautatik at bada garrantzia duen beste diru iturria, alderdiak sortzen dituen elkarte komertzialak edo baltzuak.

Baltzu hauek dirua egiteko dira, beste enpresa kapitalistak bezala. Lantegi industrialak, esportazio-inportaziorako baltzuak, estudiantarako taldeak, merkatuak aztertze taldeak t. a.

Adibidez, Frantzian mila bat udaletxe, komunisten eskuetan daude. Udaletxeetan lanik izaten da. Urbanismo arloan plangintzak direla t. a. zenbat lan izaten den pentsatu besterik ez dago. Lan horiek talde profesionalentzat izaten dira. Talde profesional horietako bat komunista baldin bada eta konkursoaren arauetara biltzen baldin bada, ziur aski talde honi emango zaio lana. Lan horren bidez talde honek normala den bezala dirua aterako du. Irabazi horrekin zer egingo du? Alderdiaren kutxetara itzuliko dira. Izan ere, profesional hauek alderdiak izendatutako soldata irabazten dute eta gainontzeko irabazi guziak alderdiarentzat dira. Horretarakoxe sortu bai dira taldeak.

Bide horretatik beraz alderdiak diru asko jasotzen du. Bestalde akzioetan t. a. dirua sarturik du alderdiak. Adibidez, Italiakoak igaz bostehun miloi libera jaso zituen, Italiako komunistak aitortu dutenez.

Komunista Alderdiak enpresa haundiak dira eta enpresa gisan jokatzeko dakite. Bitxikeriak asmatzen ibili beharrik ez dago. Kapitalismoari etekina ateratzen inor baino hobeto dakite.

EUROPAKO SINDIKOATEN BATZARREA

Erabaki Zehatzen Beharra

Hil honen 22an egingo da batzarrea. Azkena duela bi urte Copenagen egin zen. Bi urte hautan Europako Sindikato Elkarteak —CES— gauzak aldatu dira baina aldatzekorik oraindik asko dago.

Britaina Haundiko sindikatoak aldatu dira batipat. Hauek orain bi urte, Europako Ekonomia Elkartea gaitzesten zuten. Duela bost hilabete arte, Europako erakundeak boikoteatu ere boikoteatu dituzte. Baina gehiago ez da horrelakorik. Gaur egun Britaina Haundiko sindikatoak, Europako bazkide, besteak bezelaxe, sentitzen dira. Eta posturaz aldatzearen frogaz bezala edo, batzar nagusia Londresen egiteko berek eskatu dute eskatu ere. Beraz batzarre honetan Copenagekoan baino giro atseginagoa izango da.

Copenageko batzarrean goitik jo zen. Murray britainiar sindikalistaren ustez «estratosferatik» jetxi beharra dago. Hitzaldi ederrekin ezer guti egiten da. Arazoak zehatz aztertu behar dira eta ondoren praktikak atera. Copenageko batzarrean, ekintzak aurrera batera eramateko, Elkartek estatu desberdinetako arazoak berri jakiteko bidea egin behar zuela, erabaki zen. Erabakia ederra izan arren bi urte hautan ezer guti egin da ordea. Internazional ekintza guti eraman da aurrera.

Honelako batzarreak arrisku bat dute, sindikatoetako ordezkariak hitzaldi dotoreak egiteko eta ezer konkreturik ez egiteko, alegia. Batzarre hauek hitz jario, elkar ikuste huts bihur daitezke. Horrelakorik oraingo honetan gerta ez dadin, arazo batzuk banan bana aztertu behar dira eta bakoitzari dagokion erabakia hartu.

Londresko batzarrean eta Copenagekoan aztertu ziren arazoak ez dira berdinarik izango. Copenageko batzarrean petroleo arazoa eta irabazien banaketa eztabaidatu ziren. Londreskoan lan-gabezia, multinazionalen jokoa, Europako eskualde behartsuen arazoak izango dira gehienbat aipatuko diren arazoak. Arazo hauek nahiko latzak dira erabaki zehatz bat, azterketa sakon baten ondoren, hartu gabe uzteko.

Krisi-garai honetan, batez ere, multinazionalen jokoa ez dago nolabait aztertu eta erabaki zehatzik hartu gabe uzterik. Multinazional baten jokoak Gipuzkoan, oraintxe, bizi bizian dihardu. Michelinen jokoari erantzuko oso guti dezakete Lasarteko langileek bakarrik. Michelin beste estatuak langileekin bat eginik erantzun behar zaio, bestela galtzeko arriskua haundia dago. Eta elkarrekin jokatzeko, elkarren berri jakin behar da, eta gainera erakunde berriak sortu behar dira.

Eta, hain zuzen, galdera haxe da; Europako Sindikatoen Elkartea, arazoa sortzen denean, pratikan behar bezala erantzuteko gauza al da?

Arazoei behar bezala erantzuteko erakundeak taxutu behar dira. Ez da nahikoa bi urtetarik behin batzarrea egitea eta erabakiak hartzea. Erabaki horiek aurrera ateratzeko erakundeak sortu eta erakundeei bideak edo posibilitateak eskaini behar zaizkie. Erakundeak sortzearekin ez da ezer egiten, gero modurik ez bada.

Londresen, nereko, horrexen arriskua dago. Batetik azterketa ederrak eta hitzaldi politikak egin eta zenbait erabaki hartu baina, bestaldetik, erabaki horiek aurrera ateratzeko modurik ez egin. Izan ere, Europako Sindikatoen Elkartea, oraindik jaio berria da, eta behar bezala eratu gabea. Horretarako denbora behar da. Baina langilariaren arazoak erantzun azkarra eskatzen dute. Hor dago kokka. Eta egia aitortu beharra dago, sindikato erakundeak, langile erakunde guziak bezala, arazoak atzetik dabiltza. Kapitalismoaren eta Imperialismoaren egiturak hobeto eraturik daude.

4.000.000.000jii

ALEMANIAN, SOZIALISTA ALDERDIA BEHERAKA

Bai horrenbestexa jende bizi da munduan. Erruz ari da jendea ugaltzen. Mende honen haseran bi mila miloi bizi ziren. Gaur egun, bateko bi berri bizi dira. Hori hirurogeita hamabost urtetan gertatu da. Martxa honetan jarraitzen badu, gero hogeita hamar bat urtetan berriz bateko bi egingo da. Gaur egun lau mila miloi jende bizi baldin bada hogeita hamar urte barru zortzi mila miloi biziko da, beraz. Hori ikusten den bezala ikaragarria da. Munduari izugarrizko prolema sortuko dizkio.

Erromako Club delakoak liburu bat argitaratu du arazoa aztertuz. Elkarte ospetsu honen ustez galga honetan ez dago jarraitzerik. Hiru arrazoi mota ematen ditu. Jendearentzat nahiko jateko ez dela egongo, bat. Lanik ez dela izango, bi. Giroaren satsuketa garbitzerik ez dela izango, hiru. Hiru arrazoi mota horiek latzak dira. Sozialista nahiz kapitalista gizartetan gertatuko direnak dira. Hori bai batek besteak baino soluzioa emateko erraztasun gehiago izango du baina bietan nahiko lan izango da.

ARMETAN GASTUAK

Igaz, armetan 300 mila miloi dolar baino gehiago gastatu zen. Honetaz datoak ematen dituen Amerikar Agentziak horrela dio behintzat 1974 urtean 285 mila miloi dolar gastatu zirela gogoan izanik.

Mundua pakean arkitzen omen da. Pake garaian horrenbeste diru gastatzen bada zenbat gastatuko ote gudu garaian? Mundu guzian, produzio osoa gogoan izanik, armetakoak 7 % egiten du.

Ez da guti. Goseak hiltzen ari direnei gastu horren erdia emango baltzaie...

Munduan gudu armarik gehiena Ipar Amerikak saltzen du: 1973-1974 urtean 8,3 mila milioiko balioaren armak saldu zituen, Errusiak 5,5 mila miloi dolarrenak, Frantziak 3 mila miloi eta Britaina Haundiak 1,5 mila miloi.

Arma erosleetatik onena Iran izan da: 1973-1975 urte horietan 3,3 mila miloi dolarren armak erosi zituen. Arabia Saudita dator bigarren: 3,285 gastatu zituen.

Bestalde, azken bi urte hautan delako hirugarren munduko estadiak izan dira erosle onenak. Estatu horiek atzeratuak, behartsuak omen dira...

Gauzak gaizki ateratzen direnean, sortzen dira eztabaidak eta haserreak. Horrelako zerbait gertatzen da Alemania federaleko sozial-demokrata alderdian-SPD—. Bade-Wuertenberg landerrean izan diren hauteskundeetan galtzaile, gertatu dira sozialistak. Uste baino jipoi haundiagoa hartu dute. Sei hilabetetara izango diren hauteskunde orokorretan argi ibili beharrean dira Schmidt eta bere lagunak.

Agintea galtzeko arriskua ikusirik Schmidt, zurrumurruak diotenez, Brandtekin haserretu edo egin omen da. Brandt da izan ere alderdiko buruzagia eta behar duen bezala lanik ez omen du egiten. Erbesteko alderdi sozialistei laguntzen denbora gehiago pasatzen omen du etxeko arazoak zuzentzen baino. Horregatik Schmidt berak alderdiaren buruzagitza ere hartu nahi izan omen du alderdiari bultzatzeko eta jendea lozorrotik ateratzeko. Buruzagitzarik ez du lortu baina bere ingurukoak ernai jarri ditu. Jendea mugitzen hasi da.

Baina Brandt eta Schmidten arteko sistra ez ezik sozialisten artean zerbait gehiago bada. Alderdia geroz eta sakabanatuago arkitzen da. Alderdiko eskuia eta ezkerren arteko konpon ezina geroz eta argiago azaltzen da. Adar bakoitzak bere erakundeak, bere komunikabideak t. a. ditu. Gizartearekiko ikus moldeak bereizten ari dira. Schmidt eta bere kidekoak kristau demokratengandik urreago daude posturaz eta jokabidez beren alderdiko ezkerrengandik baino. Horrela luzaz ez dago irauterik. Denboraz, noiz zehatz esatea zaila da, zatiketa edo zerbait gertatuko da sozial demokraten artean.

CAMBODGE, SIHANUK ERRETIRATZEN DA

Estaduaeren lehendakaritzarako hautatua izan den une berean, parlamentuan, kargu denak uzten dituela adierazi du. Bere eginkizuna bete omen du, inperialistak bere herritik botatzea, alegia. Lon Nol militarrek agintaritzatik bota zuenean bere izen ona lohiturik gelditu zen bezala, orain garbiturik gelditzen omen da. Horregatik lasai uzten omen du lehendakaritza.

Jendearen aurrean ematen diren arrazoiak eta zinez eragin diotenak, berdinak diren jakitea zaila ez da. Sihanuken pentsamoldea eta kemer go-

rrien pentsamoldea uztartzea zaila da. Liberal eta gorri gorriaren pentsamondeak ezin dira uztartu. Gainera Sihanuk itxura hutseko agintaria besterik ez zen azken aldi honetan. Lehen, garai batean, agintea osoa eskuan izan zuen batentzat, orain itxuraz bakarrik izatea oso gogorra da. Ezin zezakeen jarraitu. Bere buruari uko egiten ari zen. Bidezkoena, egin duena izan da. Dena utzi.

CHINA BERRIRO ERE

Ten Hsiao-ping buruzagiak galdu du bere alikia. Ezkerren eraso gogorra izan da. Mao izan da nonbait eragile. Maoren aurka ez dago ezer egiterik. Honek erabakitzen du. Bestela ezkerrek egin duena egiteko nahiko lan izango zuen. Minoria izan behar du nonbait alderdiaren barruan eta herriarengan ere oinarri haundirik gabekoa. Ikasle eta intelektual oinarria besterik ez du izan behar, sozial ikuspegitik gauza aztertuz gero behintzat. Baina Maoren laguntza izan du.

Dena den, gauza konpontzeko eta argitzeko denbora asko pasako da eta ezkerre erabat irabazle ez da atera, gainera. Hua-Kuo-feng, buruzagi berria, moderatua da, ezker moderatua. Ez da ezkerren gizona, ezkerrek besterik ezean onartu behar izan duen gizona da, alegia. Noiz-arte? Mao hil arte? Mao hiltzen denean gaur baztertuak izan direnak ez ahal dira berriro agintaritzan izango? Militarrek zer egingo dute? Oraingoan ez dira mugitu.

BREITAINA HAUNDIAN

JAMES CALLAGHAN da lehendakari berria. Laborista moderatuak irabazi dute. Baina laboristen ezkerre sekular baino indartsuago azaldu da. Footek hautarki asko izan du. Eta honen prezioa beti kontuan hartzekoa izango da.

J. Callaghan esperientzia haundiko gizona da. Finantzak, Barneko eta Erbesteko Ministeriotatik pasatako gizona da. Arazoen berri beraz lehendik daki. 30 urte daramazki politikan. Beti pragmatiko jokatu da. Arazoak zuzentzen abila, eztabaidak baretzen trebea eta erdi jokoa egiten iaioa izan da. Baina ministro izatea gauza bat da eta gobernuaeren lehendakaria izatea bestea.

Libra

Esterlinaren

ahulezia

Britaina Handian erabiltzen den «balioa neurtzeko» libra, orain dela egun batzuk, historian zehar egon den une behenean aurkitu zen, bi dolarrez beheti trukatzeko zelarik delako libra hori.

Hori zela eta, zenbait esplikazio bilatzen saiatu ziren ekonomilariak. Hauek ziotenez, Nigeriako gobernuak libretan zituen fondoak erretiratzeko arrikkua omen zegoen, libren eskaintza ugaltzeko bildurra sartu zelarik diru azoketan. Ondorio bezala, libren eskabidea berdin jarraitzen bazen, libren balio galtzea zetorren.

Itxura denez, Nigeriako azken «putch» saioa, Ingalaterrako gobernuak eraginik izan da, eta honek, nigeriatarren haserrea erakarri du. Orain arte, ingelesek lurralde haiek aberastasunak nahi izan bezala erabili dituzte, baina azken golpe militarraz geroztik, beharbada ez dira hain seguru ere sentitzen interesok.

Harrigarria da libren mugidura Munduko Lehen gerrateaz geroztik. Badirudi, Britaina Handia bere inperioa hasi zenetik beretik, bere balioa neurtzeko ere galtzen hasi zela. Adibidez, diruaren balioak ekonomia bat zer egoeratan dagoen erakusten duen indize egokia da, nahiz ez beti hala izan: hor dugu, adierazgarri gisa Portugalgo eskudoa Caetano erori baino lehen.

Ingalaterrak bere inperio indartsua eta industria-merkatuak aseguratutik eta bere esku zituenean, lehengo mendetan eta mende honen haseran, diru sendoa eta establea zuen. 1914. urtera arte, libra, benetako diru internazionala zen, munduko komertzio gehiena diru honekin finantziatzen zelarik: internazionalki erabiltzen ziren aktiboak libretan neurtzen ziren. Reserba ofizialak, urretan ez zeudenak besteak, libra esterlinetan egoten ziren.

1914. urtearen aurretik, nahi izanez gero, libra esterlina urreez truka zitezkeen. Trukatzerakoan 7,32 gramo urre ematen zuten, eta honek bere estabilitatea agertzen du. Gerra hasiz geroztik, truke hori, teorian, jarraitzen bazen ere, praktikan oso zaila gertatzen zen, izan ere Ingalaterrako Banku zentralentzat zerrenda beltzean jartzen baitzen kooperazio hori egiten zuena.

Geroenean, 1925. urtean, zenbait gora behera izan ondo-

an, eta gobernuak rebaluatzen saiatu ondoan, urreez gonbaraturik gerra aurreko paritatea lortu zuen. Beste aldetik, libra batez 4,76 dolar lor zitezkeen. Alde ederra bada oraingo egoeraz gonbaratzen badugu.

Frantsesek diotenez, debaluazio hau ez omen da izan libren ahuleziagatik, Ingalaterrako esportazioak ugaltzeagatik baizik, honela inportazioak jaisten direlarik. Egia da Ingalaterrako produktoak asko garestitu direla azkenaldi hontan, inflazioa arras goiti ari delarik eta esportazioak frenatzen direlarik.

Esate baterako, inflazio hori Ipar Ameriketako baino bideraz handiagoa zen azken urteotan; honek ere islatzen du libren galera dolarraz gonbaratzen badugu.

Beste aldetik, Ingalaterrako balantza komertziala ere defizitariora da, eta hau hobetzeko ere ez zaio gaizki etorriko, bere produktoak merkeago salduko baitira atzerriko azoketan.

Dena dela, libren azken krisia honek agertu diguna zera izan da: Europako Merkatu Batuko erresumak ez daukela oso baturik, eta debaluazio konpetitiboak hasteko arriskua ere sumatu dela, 1930. urteko krisia ekarri zuten bezala, atzerriko komertzio guztia ahultzen zuelarik. Oraingo hontan, Frantzia zalantzan egon da debaluazio hoien karrera hasi ez hasi, baina ez da hala gertatu.

B. BAKAIKOA

Michelingo langileek bi hilabete dituzte huelgan. Halere nagusiak ez dute alkarriketarik nahi. Elkarriketarako gairik ez omen dute.

Otsailaren 15ean ekin zioten huelgari Lasarteko Michelin-go langileek. Valladoliden izan zuen jokabideak jarri zituan erre Lasartekoak. 45 orduko astea eskatzen zuten Valladolideko langileek. Michelingo nagusiak ez zuten amorerik eman. Han hura ukatu bazuten hemen ere neurri estuak zituela iruditzen zitzairen Lasarteko langileei. Elkartzeko eta gogor egiteko garaia haldu zela uste izan zuten.

Huelgari jarraitu ala ez, askotan egiten dituzte hauteskundeak. Otsailaren 19an bi langile bota zituzten kalera eta, beste bat kalera bidean jarri zuten. Egund hartako hauteskundeetan, 1636 langile huelgari jarraitzeko aldekoak izan ziren; 25 lanari ekiteko aldekoak; 10 langilek paper zuria bota zuten.

Lasarteko langile hauek egunero biltzen dira nonbait. Haseran Michelingo

Bi hilabete huelgan

MICHELIN GOGOR

parkinean biltzen ziren. Han biltzea debekatuta zitzaizkion, inguruko elizetan batzartu ziren. Hala egun batzutan ibili ondoren, kooperatibako behebarruetan bildu izan dira.

Langileek behin eta berriz baldintza batzuetaz hitzegin nahi luketela eskatzen

diote enpresari. Honek, ordea, lanean hasi arte ez dela hizketatuko erantzuten die.

Egia esan, Lasarteko langileei ez diegu behin ere bukatzen ez den huelgari lotzeko gogorik ikusi. Langileen ordezkariak ez dute langile jenderik erre nahi. Baina ez dute buru-makur lanean hasi nahi ere.

Langileen ordezkariak badakite nagusi indartsu batekin ari direla borrokan. Huelga batekin ez daitekeela menderatu, ongi dakite. Borrokaldi askorekin lortu behar dela nahi dutena oharitzen dira. Borrokaldi batean ez dute langilerik betirako erre nahi. Ondoko borrokaldirako jendea eze eta gazte gera dadila nahi dute.

Borrokaldi bakoitzean urrats batzuk eman behar dira eta helburu jakin eta mugatu batzuk lortu behar dira.

Oraingo borrokaldi honen urratsa eta helburua langileen batasuna izan daiteke. Elkarrekin egunero biltzeko aukera izan dute, lantegi barruko egoera aztertu dute, langile borrokaz jabetu dira.

Ez dira, horretaz, irakurgai hotzetan jabetu, borroka bero eta bizian baizik. Urrats haundi bat eman da, beraz.

Martxoaren 23ko batzarrea ikusi nuen. Michelingo lantegi denetako berri eman zen lehenik. Valladolidko 100 langilek jasoa zuten ordurako despidoko karta. Erabat kokildurik utzi zituen Valladolidko langileak nagusiaren jokabide honek.

Lasartekoek hauzia konpontzeko bideak egin nahi zituzten: hiru baldintza besterik ez zituzten lanean hasteko jartzen:

- 1) Kalera bidalitako guztiak hartzea eta inor ez zigortzea.
- 2) «Jurado central» bat eta lan-itun orokorra.
- 3) Lanean hasi eta astebetera konbentzioko tratuari ekitea.

Hiru baldintza hoiek betetzen ez baziren zer egin behar zen erabaki zuten. Hoiek betetzen ez baziren, 2.261 langilek huelgari jarraitzea erabaki zuten; 43 langile lanean hastea nahiz eta baldintza hoiek ez bete; eta 27 ez zuten iritzirik agertu ez batera eta ez bestera.

Isilkako eta gordeko paperean ematen du, bakoitzak, bere iritzia, askatasun osoz.

Michelinek ez du Peninsulako langileekin eta Frantziako eta Italiako langileekin berdin jokatzeko. 32 edo 34 orduko astea dute haietan. Bestalde, sindikatoek gogor egindakoan, hartu izan dituzte hango lantegietan kalera botatakoak.

Lasarteko langileek gaurregun ez dute lanean hasteko gauza haundirik eskatzen: enpresarekin hitzegitea.

kanpoaldeaz eta izaera bera

Karrozeriaren ederra eta iraupena aztertu eta lortu ditugu.

KANPOALDEA

Behin ere zahartzen ez den egitura bizkor eta ballagarria lortu ditugu artez eta moldez. Itxusitzen eta garestitzen duen alferrikako gehigarriak gabea, iraunkorra eta berritzen erraza.

“Jitea”: eginahal guztiak egin ditugu jite berezia izan dezan, garrantzi haundikoa bait da, nahiz eta izkutu antzekoa izan. Aurrerapen, esku eta gai onak erabili ditugu egiterakoan.

KANPOALDEA... ETA IZAERA BERA, biak garrantzizkoak erostunaren patrikarentzat.

Tel. 891546-891771 ■ ORMAIZTEGI (Gipuzkoa)

"BURJESA" IZATEA ZER DEN

Aspaldidaniko entzun behar ukan dugu sarritan gu-re Herrian honako hau: «euskal kultura, *kultura burjesa duk*». Mezpreziozko zentzu batez alegia. Hortaz, euskal kulturaren lankide asko, geurea eusteko nahian, bide honetatik abiatu dira: euskal kultura *ez dela burjesa* adarrikatzen hain zuzen. Hala ere, hori frogatze-arren batzuk hasi dira esaten, euskal kultura *proletarioa* dela —edo izan *behar* duela—, eta beste batzuk ordea, ez dela ez burjesa ez proletarioa... *euskal* kul-tura baizik.

Egoera horretan, nik ez dut oraindio aurkitu «burjesa» izatea zer denaren definizio zehatzik euskal al-dizkarietan ez liburuetan. Nolakoa balioa du orduan «burjesa» deitura emateak, horixe ere mugaturik ez badugu?

Alferreko eztabaiden zale ez naizenez gero —are guttiago alfer burruken zale—, neuk bilatu egin behar-ko dut neure indarrez, beste inork ez badit esaten.

1) Burjesa zer den ulertzeko era arruntena, batez ere gaurko gaztetxoaren eta langileen sozioprofesional maila behekoen artean, haxe da gutti gora behera:

«Burjesa, aberatsa duk, esplotatzen gaituen ugaza-ba bera...». «lanik egiten ez duena, langilearen izerdiaren lepotik bizi dena...» «gaurko gizartearen zori-gaitzen erruduna».

Kriterio hori, «moral-ideologiko» izenda dezakegu, eta psikoloji-galdatzaile funtsezkoa denik ere ezin uka... baina horrexegatik, moral-ideologikoa izateaga-tik ez du batere balio *zientifikorik* gizarte harremanak azaltzeko orduan.

2) Beste kriterioren bat, ekonomiazko funtsezkoa haxe:

«Burjesa, produktiogailuen jabegoa edo kontrola daukana duk».

Lojika horren arabera, burjesa da produktiogailuen jabea nahiz aginteduna edo eta erabakiak hartzen di-tuena. Horrela, entpresa pribatuaren nagusiak ez ezik, baita Ekialdeko Estatuak —sozialista edo komunista deitzen zaien— buruzagiak eta agintari denak ere burjesak ditugu ezinbestez: Rockefeller, Ford, eta Brez-nev, Fidel, Hodja, Mao, etab... Arestian esandako kri-terio hori *ad pedem literae* hartzen baldin badugu, zer-gatik ezin daitezke burjesak izan? Egia esan, askok eta askok ezetz esango du biziki... unanimitaterik edo bat etortzerik ez dago. Aintzinako aroetako feudal jaun-

NORK ESAN DU
NORBERE HERRIA
ETA NORBERE KULTURA
MAITATZEA
BURGESKERIA DELA?

txoei —lurralde askoren jabeek—, esate baterako, inork ez die «burjesa» deitura jaurti ere.

3) Soziologiazko funtsezko beste kriterio bat:

«Burjesak, kapitalist gizarteetako goiko mailakoen gizakiak dituk».

Aurretik kapitalist gizarteak zer diren zehaztu be-harko litzateke. Erdi Aroan ere baziren burjesak, bai-na beste zentzu batez: «burgo» izeneko herrietan —town, kale barrenean— bizi zirenak alegia. Gaur oraindio aleman hizkuntzaz «hiritar» edo kaletarrari «bürger» deitzen zaio. Marxek eta Engelsek sarritan aipatzen dute burjesia beren Komunist Agirian, Histo-rian zehar ari den gizarte maila bezala —hortaz, ka-pitalist aroetan baino *lehenagokoa* ere bai—, baina ez dute definitzen, nahiz eta produktiogailuen eta gizarte harremanen berriztatzaile eta iraultzaile etengabea de-la esan.

Kriterio honetan ere ez dago bat etortzerik.

4) Eta beste kriterio hau, politik funtsezkoa:

«Burjesa, produktiogailuak bere probetxu bakarretarako kontrolatzen dituen duk, herriaren probetxurako egin ordez».

Horrela izanik, garbiro zehaztu beharko genuke zer den herriaren probetxua, eta zein den hori lortzeko normatiba. Hau da, nola desdoblatzen den gizakibana-koaren probetxuaren landa eta gizartearen probetxuarena bata bestearengandik. Baina horrelako definizioa erabiliaz, aurreko beste baten beharra nabaritzen da, zeren eta «burjesa» ezaguna zen Historian zehar, eta ez beti «herriaren aurka» jokatzeko: ikus bestela materialismo historikoaren legea, burjesiaren medioz feudalismoaren gainditzeari dagokiona alegia. Izan ere, kriterio hori nahiko zalantzakoa dugu, denbora historiko bati atikia; eta une historiko hori ez da sinkronikoa toki guztietan.

Ez dugu aurkitzen bateratasun baliagarri bat, homojeneitasun zehatz bat, «burjesa» izatearen mamia-
rekiko usteetan. Alderantziz, uste horik aldian aldiko histori gorabeherak iragaziak azaltzen dira.

Egia esan, materialismo historikoaren legeen arabera, «burjesa» haxe dugu: «proletarioaren aurka» dagoena, kapitalismo egoeraren barnean. «Burjesia» kapitalist gizartearen arpegi bat da, eta «proletarioa» haren aurkako beste arpegi: bion artean «kapitalismoa» osatzen dute. Baina hori, gure uste apalez, ez da batere definizio baliagarri bat: arestion esandako laugarren kriterioaren eraskin bat baizik; «zirkulo bizioso» baten antza ematen digu.

Zer gertatzen zaio «burjesa» izatearen usteari?

Hara: «burjesa» EZ DA KONTZEPTU bat, «NOZIO» (noción) bat soilki baino.

Nolako bereiztasuna dago, bada, «kontzeptu» eta «nozio»aren artean?

KONTZEPTUA —Jean Paul Sartrearen ahotan—, kanpotasunezko definizio bat dugu (*definición en exterioridad*), baita denboragabekoa ere; hau da, denborazko koordenada ez dela sartzen haren sorkundean.

NOZIOA, barnekotasunezko definizio bat dugu, bere baitan bakarrik nozioa dagokion gai horren denbora hartzen duela, baizik ezagutzearen denbora bere ere. Beste era batera, nozioa haxe dugu: bere baitan denbora barneturik duen pentsakizun bat.

Zientzia eraikitzeak, ezinbestez KONTZEPTUen zehaztasun eta zorrozatasuna eskatzen du. Kontzeptuak zehaztuak ukan lortzen dugun heinean egingo dugu zientzirik; nozio hutsez gabiltzan artean, filosofia edo ideologia edo berriketa galanta egiten ari izango gara, baina ez egiazko zientziarik.

Gure euskal kulturari dagokion ekintzetan, barrega-

ri gertatzen zaizkigu «soziologiazko zientzi»tzat ideologiazko berriketak saltzeko nahiak eta ahaleginak. Hau da, «burjesa»ri egindako —zer da «burjesa»?— kritika POLITICOetan oinarritu nahi den sasi-zientzia. Badu horrek oihartzunik, noski, *nozio* zentzumugagabe guztiek ukan ohi duten bezala; baina eragin horren indarra psikologian eta *emotibidadean* datza, ez ordea inolako zientzian.

Eguneroko bizitza praktikoarengana bagatoz, erraz konturatuko gara «burjesa» eta «burjesgoa» ez dela eremu mugatu bat; alderantziz, inork ez daki zehazki non hasten den ez non bukatzen den ere. Hala ere, askok esango dute, «burjesia hor dago», «gure artean bizi den *zerbait*» dela, «gure izerdiaren lepotik bizi diren horik guztiak...», etab. Hortaz, «burjesia» *nozio* bat dela frogatzen baino ez dute egiten.

Gure euskal gizartearen aztertzaile guztiei, eguneroko eta historiaren zehar gertatzen diren gauzak azaldu nahi dizkigutenean, arrazoizko bideetatik zorrozki abia daitezela eskatuko nieke apalki, guztion onerako izango baita.

JOAN MARI MENDIZABAL

**aurrezki kutxa
ziurtasuna
eta geroa**

**CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL
DE PAMPLONA**

Euskaltzaleak eta abertzaleak

Hitzak ez, ekintzat

Azken bolada honetan ezta falta formula politikorik. Indar politikoaren artean bada oinarrizko zenbait puntutan baterapen nahi bat. Nola-baiteko batasun bat alegia. Asmo eta behar hau begien bistan delarik, norekin zergatik eta nola batzen garen jakin dezagun, tartean ditugun mugarrak alde aurretik begiz argi jota eduki behar genituzke.

Horien artean dabilta «Asamblea Democrática», «Herriko Batasuna» eta beste zenbait formula. Lehen hortan dabilta, oker ez banago, Euskadiko (?) PC, PT eta beste.

Lehenengo batean txobinismoaren nazional arazoari zegokion komunisten printzipio bati buruz ere jardun zen. Orain hemen, nahiz oso labur izan, Euskadiko PCren Bigarren Biltzar Nagusian trataturiko tesi batzuez mintzo nahi nuke, goiko arazo horik direlata.

«Ezin bururatu euskera ta etniko funts gabe gaurko Euskadi, eztare bere izakera nazionala; eztare gaztelera gabe ta Espainiaren egitean parte hartzeak euskalduneei eman zizkien elementu gabe». Antza denez, euskal berezitasunaren barne dago gaztelera, zeren bestela euskaltasuna murrizt geratzen zaie komunista horiei. Ordea, espainiarrak ezta euskararen premiarik espainiar izateko; euskara eztago beraz, espainiartasunaren barne.

Ez dugu argi berezirik behar hemen gauza nabarmen bat hautemateko. Hau da, espainiartasuna euskaldunarentzat bere funtsean dagoen zerbait da eta ezin lezake bere osotasunik erdietsi elementu hori gabe; gaztelera eta abar. Euskadiko PCren ustez, nazional osotasunaren barnean espainiartasuna

oinarri komun bat den bezala, euskaltasuna zerbait berezia da. Beste-rik gabe, horra hor duten ideologia txobinistaren lehen agerpena formula batean emanik: euskaltasuna berezia da eta espeiniartasuna komuna.

«...el problema de Navarra, en primer término, corresponde decidir a los navarros y no a quienes no lo somos». «...mantenemos la posición de defender y respetar ese derecho de los navarros en cuanto a la suerte de Navarra». Zer erabaki behar dute nafarrek? Euskal berezitasunean sartu ala ez sartu al da? Bai noski! Espainiar komuntasuren sartuak baitituzue alde aurretik eta orduan ez dago beste zer erabakirik.

Dakizutenez, ia Nafarroa osoak bere euskal berezitasuna galdurik daduka espainiar komuntasuren burges baten merioz. Burgesiak zuen osotasun zentzua uniformeago ezarri dizue; espainiar komuntasuren hedatu eta euskal berezitasuna murriztu alegia. Buruhastu gutiago hortaz, duzuen zentzu txobinistaren-tzat.

Halaz ere, zer arraio, zerbait egiten duzue behintzat: «defender y respetar ese derecho». Hori da arrazoi. Teorian ez ezik praktikan ere ez duzue gainera beste gauzarik erakutsi; euskal nazional eskubidea defendatu «de derecho» baina sekula ez «de hecho». Abertzaleak ordea aspaldidanik ohartuak dira, «de hecho» defendatzen ez duten eskubide hori deretxoz ukatuta dadukazutela.

Alde hontatik, komunismoaren printzipio galgarri bati darraiozue. Printzipio horren arabera nazional errebindikazioa taktika kontu huts bat da. Horregatik bada, zuek eta zuen antzekoak estrategiz ez zarete abertzale eta euskal nazional politika estrategian neurtzen da. Taktika horri jarraiki, nazional eskubidea deretxoz bai, defendatuko du-

zue, «de hecho» ordea abertzalea-sunik ezin dezakezue suspertu.

Harrigarria da, hori horrela, abertzaleak ez zaretela esan eta zuen aldetik egon ohi den erreakzioa. Egia da ere, abertzale izan gabe euskara eta euskal kulturaren alde diharduenik egon dela eta egun ere badela gure artean. Horik nolanahi ere salbuespen batzuk besterik ez dira eta gure tesi hau haatik oso frogagarri da. Salbuespen hoieri euskaltzale dei egitea bidezko da, inondik ez abertzale. Euskal herrian bada garaia nor zehatz zein den jakiteko, alde hontatik. Baita beste-tik ere klaseak dirauten arte, baina hontan ez gara orain sartuko.

JOXE M. ODRIÓZOLA

SIKOLOGIA-PEN ALDETIK,
ARRISKU HANDIENA. BAKOTZAK
NORTASUNA GALTZE. NORK DAKI
INDAR HONEN ONDORIOA?
GURE HERRIAREN ZAT, GURE
GIZONAREN ZAT TRAUMA BAT
EZ OTE? ETA ETORKIZUNA?
PERTSONAREN KIO ETA BA-
TEZ ER
GA
Z
ETA
AHALMEN
ETA SEGU-
DAGOKIONEZ?
BATEAN EK AL
GU
KORRA
RANTEARI
GAU BELTZ
GARA SARTUKO?

OTOITZAK BA AHAL DU ZENTZURIK GAUR EGUN?

Joan den urtean, Frantziako astekari batek, Temoignage Chretien-ek, inkesta bat egin du; besteren artean, otoitzaz galdezka.

Zenbait puntu nagusitan bildu inkesta aipatu astekariak aurtengo martxoaren 25ekoan. Hona labur-labur, besteren esperientziatik, gure artean, zerbait hartu nahi lukeenarentzat.

1. Zenbait fedegabek, hoberenera jota, otoitza auto-sujestio bat dela erantzuten du: asmo bat hartu, eta nork bere burua hartara lehiatsua jartzeko bide bat litzateke.

2. Beste zenbait fedegabek halere, otoitza dena den badela kontuan harturik, zentzuren bat bilatu nahiz agertzen da.

Honela dio batek: «Otoitza, nor bere baitara itzultzeko bidea baldin bada, uste dut, eraikilea dela; baina ezin har lezake otoitzak obligazio itxurarik».

Beste batek: «(Otoitzera) behartzea, haren gogorik ez izatea litzateke, bizitzarako premiazko bezala ez sentitzea».

Beste batek halere: «ez dut onartzen inolako behartzerik; halere, kirola batetan bezala, maiztasun edo sarritasun bati eutsi nahi baldin bazaio, gogo-indar baten beharra da».

3. Gehiengoak uste du, ezin izan dela bat kristau otoitzik gabe. Nola ezagutu bestela Jainkoa? Nola eutsi adiskidetasunari adiskidearen bisitarik gabe? «Otoitz egin ahal izateko, bizitzeko astia behar da».

4. Problema, ordea, nola otoitz egin da. Aitzina ikasitako formulak eta definizio abstraktuak ez dira inolaz ere onartzen.

Halere, ez du ematen, guztientzat, praktikan, hain gauza erraza denik txikitango otoitz formula horiek uztea. Batek, puntu hortaz, honela dio: «Gertatu izan zait, nire haurren osasunaz larri nintzela, neure txikitango otoitz moldeetara jo izana. Behin baino gehiagotan neure buruari hartaz akar edin diodan arren».

OTOITZAZ

IRITZIAK

AMUNSA

Hona beraz. «Ez da aski otoitz egitea». Otoitza bizitzako gune bat dela topatu izan dute, eta otoitz hori bizitzazko diren beste gune batzuei loturik dela.

Breton batek dio: «otoitza euria bezain premiazko dela».

Eta Bernard Lauret-ek honela konkluditzen du: «Ez da beti atsegina eurrutan aurkitzea... baina bai emankorra dela bisitan datorkigunean!».

KOMUNISTA ATEO BATEN IRTITIA OTOITZAZ

Jakina, igandez elizan aurkezte hutsan jartzan den kristautasunari ez deritzat jatorra eta baliagarri jendemas desalienatzeko.

Baina, bada beste otoitz posturarik. Eta ene uste hau, ene adiskide kristauarekin izan ditudan elkarrizketetan oinarritzen dut: dela problema politiko-ek, dela otoitzaz duten praktikaz ukan ditudan elkarrizketetan.

Horrelako horien otoitz praktikak badu hontarako indarririk: guk marxistok sozialista deitzen dugun, eta Kristok aldarrikatu zuenarekin zerikusirik baduen gizarte moldera iristeko borroka egin behar dela argitzeko. Horrelako horien otoitz praktikak badu hontarako indarririk.

Jakina, otoitza dogma ofizilari atxikitzean ipin baledi, gorago esanak ez luke baliorik. Baina, jakin ahal izan dudanez, otoitza bilaketa etengabea da, bakarka nahiz taldean; helburutzat batetik, Kristoren ikusmodua hobekia ezagutzea luke, gizarte molde jatorra Kristok nola ikusten duen ezagutzea, eta bestetik, hori guztia ahalik hobekien bizitzea, norberak duen fedearen arabera, eta guztia, egunoroko bizitzatik abiatuz.

Horra komunista ateo horrek otoitzaz jaulki duen iritzia.

Iritzi hobeagorik edo osatuagorik ematen ahal litzateke. Dena den, aipatu alderdi hori alde batera utz lezakeen ez luke zereginik Kristoren ebanjelioaren arabera otoitzarekin.

Beste batek, ordea: «Nire txikitango otoitz forma tradizionala utzi ondoren, luzaroan ibili izan naiz aztamuka pertsona larri bezala; azkenean, lortu dut nire otoitza neure bizitzari itsastea».

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 - Urrutizkiñak: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

ERAMAN-EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkiñak: 421869 - 427726

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN-EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

Hernanlirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azalak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perira Joan
etorriak

Baserriaren alde

JOSE ZINKUNEGIREN OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

YOGUR

GURELESA

GOGOZKOENA

BULEBAR IREKIA

Aberri Eguna Iruñean.

Bertakoak eta «sukursalistak», beti betikoak nahiz orain jokoan sartu berriak, Euskal Herrian mugitzen ari diren politik alderdi guztiak biltzekotan dira aurten Nafarroako hiriburuan.

Agian, batek baino gehiagok aurten azalduko du lehen aldikoz bere burua Aberri Egunaren inguruan. Hoitako bat, behar bada, Euskadiko Karlista Alderdia (EKA). Telesforo Monzonek ENBATA aldizkarian karlistei zuzenki egindako proposamenak izan du erantzunik. Karlistek Aberri Eguna Nafarroan Bai ozenki erantzun dute. Erantzun eta bere antolamendua eskaini, Aberri Egunaren eraketaren onetan lagundu ahal izateko.

Karlistek Aberri Egunaz esan dutenez, Bidasoaren hego eta ipar aldean kokatua dagoen euskal nazio gizartea uka ezina da, eta baita bere lurralde osotasuna ere. EKA-k Gernikan eraturako «Euskadiko Biltzar Demokratikoa» salatu du, eta «la nacionalidad vasca se impulsa o se combate pero no puede manipularse impunemente» adierazi.

Orobat, Aberri Egunaz alde zaureratik mintzatu dira PNV, ELA-STV, ORT, MCE, KAS eta beste, nork bere lema auzetuz: «Amnisti Aberri Eguna», «Batasun Aberri Eguna», «Batasun Aberri Eguna», «Aberri Eguna de masas» etab. etab. PCE delakoaren lema, berriz, Euskadi eta Nafarroaren arteko «anaitasunean» planteatu da.

ABERTZALETASUNA MODAN

«Para crear un poderoso frente de acción, del que hoy carecemos los cántabros, es preciso imbuirnos de esa idea unificadora y aglutinante de espíritu de casta, al igual que otros pueblos vecinos han hecho con tesón indesmenzable y envidiable orgullo, en estúpidamente hemos censurado, en lugar de imitarles».

Bere arrazakeri karga guztiarekin, lerrokada hau gerra aurreko edozein aldizkaritatik jasoa izan zitekeen. Ez da, ordea, horrela izan, Bilboko «La Gaceta del Norte» egunkarian —Santanderko edizioan— argitara eman berria baizik. Bizkaitarrek ez dute, beraz, irakurri ere ahal izan, nahiz eta aipatzen diren hauzoko herri imitagarri hoik beraiek izan, euskaldunak alegia.

Artikuluxka berean, Julio Sanz kazetariak dioenez, Santander ez da Castellako portua Cantabriakoa baizik. Cantabria, astur eta euskaldunen artean bizi den Herri berezi bat da, etnia eta geografiaz Gaztelarekin zer ikusirik ere ez duena.

Cantabria herria administrazioak eragindako lozorroan geraturik omen dago, izenik eta historiari gabeko bat-bateko balaunaldi bat bailitzen, Gaztel Herriari atxikia eta bertanbera ahaztua.

Idazleak dei egin nahi dio Santander herri xehe guztiari, eta bertako politik, industri eta intelektual jende-ari bereziki, aurrerantzean herri zentzuaz ardura daitezen, zeren, haren us-

tetan, Santanderrek jasaten dituen problema guztiak bere izena eta izana ukatzeagatik bait datoz.

Julio Sanz-ek amaitze aldera dioenez, ahaleginak beharko dira egin Herria bere nortasunaz jabetu arte, umeez eskolan «Cantabria: capital Santander» ikasi arte, alegia.

BIZKAIAN GELDIRIK

Bergarako Udal-batzak foruen berriztapenez Erregeri egin dion eskabidearen ondotik, halako mugimendu eraginkor bat sortarazi da Gipuzkoako beste hainbat udaletxetan, zoriarekin «Régimen Especial Administrativo» hori baino zerbait gehiago eskatuz.

Funtsean, zeharreko bidetik izan bazen eren, guzti honen inguruan izan zen apirilaren 5ean Diputazioan eratu zen batzarrea. Elkarriketa ez zen, beti, goxoa izan.

Bizkaian, ordea, bertako Diputazioko Lehendakaria udaletxei eskutik aurreratu zaie, «Régimen Especial Administrativo» hori buruzko istudioa udaletxe guztiei ikus dezaten bidali zaiela esanez, eta elkarren arteko biltzarrik egin beharrik ez dagoela, beraz.

Ez al da inor mugituko?

GERTATUA GERTATU

Mugitua izan dena Aste Sandu aurreko astea izan da. Gauzak daudenez,

iritzi bat ematea, eta agerian gainera, ez da gero erraza. Hala ere, gertatua gertatu, hor dago eta... egongo.

Segoviako ihesaldiaz zein Aingeruren arazoaz pare bat filme on egiteko materialik badagoela ezin uka. Amaiera ez da ordea, ez batean eta ez bestean, larrosa kolorekoa izan. Biak agian, publikorik gehienak nahiago ez zukeen bezala amaitu dira. Zorigaitzoko herri frustratu honi ez zaio gauzarik ondo atera azken ehun urteotan. Hala ere, besterik badirudi ere, honek ez du esan nahi etsi behar duenik.

Nork bere iritzia du eta duke. Ezer kondenatu behar duenak kondena bezala. Baina prentsa irekian ihardun behar duena ez dadila «soljenitsynkerietan» has, eta are gutiago gera.

AZKEN BERRIAK

● Ez zen joan zen igandean «Día de la Universidad Vasca» delakoa Oinatin eratu.

● «Asociación democrática de la juventud» deritzan espainiar elkarte legetuak dei bat zabaldu zuen, idazle, irakasle, artista eta euskal kultur ekintzetan ari direnak apirilaren 11an Oinatin bil zitezen bilingüismoa eta euskal unibertsitatearen alde azalduz.

Aldez aurretikako zabalkundea erdara hutsean egin zen P.T.ko eta PCE ko jendearen inguruan. Txokeko zenbait harmada agertu bazen ere, ez zuen delak oihartzunik izan.

AMATIÑO

BOST POLITIKO PLAZARA

ESCUDERO

- 1) **Gaur bertarako, Euskal Herriarentzat, zer antolamendu politiko eskatzen duzu?**

DAVANT

Espainiar eta frantziar Estatuaren barrutik lortzen ahal genukeen autonomia zabalena erdietsi behar dugu:

a) Hego aldetik, agian Estatu Konfederal batean, Foruen berpiztea eta gaurkotzea, adibidez (edo ereduz) Quebec herriak Kanadaren baitan dauzkan eskubide bertsuekin. Erran nahi dut:

—Politika sailean, egiazko botere sakonak.

—Jakintzan eta hizkuntzan, euskalduntzearen eragiteko eskubide osoak.

—Ekonomian, funtsezko bizipideen herritartzea, sozializatzea.

b) Ipar aldetik Euskal-Herriak behar lituzke ber denboran departamendu (edo probintzia ofizial) baten eskubideak, eta eskualde (erregio) batenak, Korsegak zituen bezala, eta gainera:

—Euskara, frantsesaren bete, bizi ofizial eta publiko guztian.

—Industriatze baten planifikatze-ko ahalak.

—Estatu federal baten antolamendua eta Espainiako historiak eskatzen duen antolamendua. Elkartutako Estatu batean Katalunyak, Euskadik eta Galiziak beren nortasun haundia osa zezaketen itxuraz. Bestalde, administrazio lana eta politika lana hutsalak gertatzeraino pilatu du boterea antolamendu batu erdirakoiak.

Agintearen edo boterearen kontrola behar beharrezkoa da gaurregungo Estatuetan. Besteak beste, hori lortzeko bidea ematen die herritarrei federalkuntzak. Denen arteko oreka gainera. Izan ere elkartutako Estatuak elkarri neurriak jarzen dizkiote.

Arrazoi sendorik bada horretarako. Estatu bakarrean elkar desegiten duten ondasunak salbatzen dira antolamendu federal batean: herri desberdinen ohiturak, kulturak, legeak eta abar.

MONZON

Ongi diozu: «gaur bertarako». Luzarora begiratu, euskal problema ez baita ez espainola eta ez frantsesa, europarra baizik.

Europa-Erakundearen baitan beharko da, egunen batez, euskal problema ere, OSORIK HARTUA, osoki erabaki eta antolatu.

Baina Bergaratik Eibarreraino joateko, Maltzagatik behar da pasa. Eta politika bidean ere, berdin gertatzen zaigu.

Gaur kaurkoz beraz, hego-Euskadin dugu korapilorik lodiena; eta gora-behera larrienak Espainiarekin ditugu. Partida beraz, egun, hego-EUSKADIn behar dugu jokatu.

1936ko gerla ez da oraindik bukatua. (Ingurura begiratzea aski dugu). Lehen lehenik beraz, **Euskal Herri eta Espainiaren arteko guldaldi luze eta odoltsu hau behar dugu geldiarazi**. Honetaz, Espainian sortu berria den **COORDINADORA** delako hori, esperantza bat izan daiteke denentzako.

Baina... **bakea egiteko, gudan dabiltzenekin**, behar da mintzatu. Eta GAUR gudan dabiltzaten abertzale hoiekin hitzegin nahi ez izatekotan, euskal problemak ez du GAUR konponketarik izango. Garbiago esan go dut: Hoiekin mintzatu gabe, ez dago gaur EUSKADIn ez bakerik, ez konponketarik; eta... Hoiek bazterrean utzirik gaur Madrilen antolamendutan ibili nahi izatea, ahuntzaren gauerdiko eztula da neretzako. Beraz, lehenik arrima gaitzen etxekook. Hauzokein mintzatuko gara gero. Ez ahal da hori, aber-zaletasunak agintzen duen bide bakarra?

TXILLARDEGI

—«Gaur bertarako» zure hitzak kontutan hartuz, gaur eta Hegoaldean lortu litekeenaz mintzatuko natzaizu soilik.

Ezen badugu garaia, honenbeste urte honetan, ezintasunez, politikazko morfina-beharrez, estratosferako ametsetan errebelaturik ibili

Davant

Escudero

Monzon

Txillardegui

Zubiaga

ondoren, orain hankak lurrean pautatu, eta berehalako helburu eskuragarri eta zehatzez pentsatzeko; eta aberrigintzari buruz, herriarekin eta elkar-adituz hasteko.

Hots, «gaur bertarako» berriro, helburu bat mami daiteke Hegoaldean, ene ustez: «LAURAK BAT» delako haren obraketa. Araba, Gipuzkoa, Nafarroa eta Bizkaia elkartu, beraz, eta hiriburu Iruñea hautaturik, geure burua geronek, euskaldunok alegia, euskaldun gisa eta geuri dagokigun bezala gidatzen hastea.

Katalanek eskierki; eta galiziarrek ere hor nunbait, nik uste, helburu berbera lortu nahi dutenez gero, soluziorako bidea (behinola Madrillek hartutako bidea, ez dezagun ahantz!) ezinbestezkoa eta nabarmena da: Españaiko Erresumak Federazio-moldea hartzea. Eta federaketa horretan Euskal Herria, ahalik eta sailik gehienetan, bere buruaren jabe izatea.

Bestela, ene ustez, eta Isaias-en anaia bizkia izan gabe, ez da bakarrik izango inorentzako gure lurraldean; herriak iltzaturik baitarama, gero eta irmoago, eta bihotz muinetan beretan, bere herio-aurre mingarri eta seguruaren zantzu etsia.

ZUBIAGA

—Ez gara historiako eztabaida hutsaletan sartuko, Baina gure herriari bere eskubideak eta foruak kendu zitzaizkionean, euskaldunari berez ez zegozkion bide gogorrak

hartu behar izan zituen Euskal Herriak. Ituna hautsi egin zen; gaurregun oraindik orduan sortu zen nahas-mahasean murgildurik gara.

Gaurkotutako Foruetara itzuli behar da berriro, federalismora. Baina talde baten, Alderdi baten, karlisten iritzia da hau. Agian ez da Euskal Herriaren iritzia osoa. Erantzun jator eta oso bat eman nahi baldin bazaio, beraz, bere buruaz jabetzen eta erabakitzen utzi behar zaio Euskal Herriari. Alde batekoek bakarrik erabakitakoa ez da egiazkoa izan ohi. Maltzurra, makurra eta gezurrezkoa izateko arriskua du alderdi batek erabakitzen duenak.

Euskal Herriak, berak eta berak bakarrik, erabaki behar du bere antolamendu politikoa.

2) Hori lortzeko, zer urrats eman behar dira?

DAVANT

Gure xedeak Herriari ezagutaraz diezazkiogun. Beraz, politika bide bat argi eta garbi finka dezagun, eta oihusta. Indarrak baditu Euskal Herriak, baina oso sakabanaturik daude. Gaurko balio lukeen jomuga baten inguruan bil ditzakegu.

ESCUDERO

—Bi urrats eman behar dira. Euskal Herriari bere autonomia lortu behar zaio. Foru antolamendura itzuli behar da, autonomiara, bere garaian Euskal Estatutua zeritzanera.

Estatu erdirakoia Estatu federal bat egin behar da edo Errepublikara, garaian herri desberdinei autonomia eskaintzen zien Estatu integral bat.

MONZON

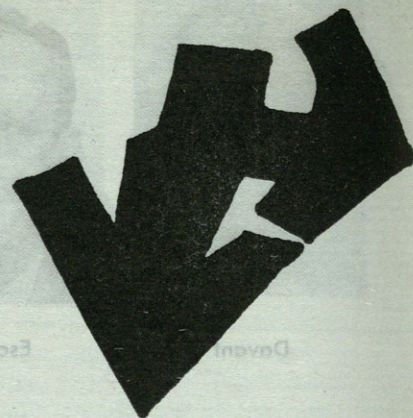
Askatasunik ez dugu izango, indarririk ez badugu. Indarririk ez dugu izango, batasunik ez badugu. Batasunik ez dugu izango, Herriak berak hartara bortxatzen, bultzatzen, behartzen, derrigortzen ez bagaitu. Nola? Batasunik nahi ez duten guztiak bazterreratuz. Eta batasun bila dabilzan denok aurrera sakatzu.

TXILLARDEGI

—Kondaira ez omen da inoiz bi aldiz eta modu berean gertatzen. «Joanak joan» zioten gure arbasoek ere. Baina, gaurkoturik, jadanik mamitua izan zen legetasun demokratikoa eskatzen dugu; ez utopia urrunik.

Españaiko Erresuma Europar eta XX. mendean lotsarik gabe sartuko bada, herrien errespetuaren fabore sartu beharko du, eta ez bere

BOST POLITIKO PLAZARA

mende dituen herriak ukatuz eta zapalduz. Eskubideez eta nahiaz, 1931an Lizarran argi-eta-garbi adierazi zuenaz geroztik, Euskal Herriak baturik eta bere gisara gobernatu nahi du bere burua.

Españako Erresuma federatu berrian, hitz batez, sarrera eskatzen dugu Euskal Herriarentzat.

Legetasun berri horrek osoki errespetatuko du demokrazia: buruzagien hautaketa, alderdi eta sindikatoen askatasuna, ideien defentsa libroa, zapalduetako hizkuntzen piztea, legetasun berrian onartuko dira.

Eta, honen ondorioz, azkeneko urteotan eskubide herrikoi guztiak ukatuak izan direnez gero, politik-
-amnistia osoa eskatzen dugu gaur arteko politik-arazoei dagokienez: preso guztiak kalera, eta deserri-turik bizi direnak oro etxera.

ZUBIAGA

—Oinarritzko eta behar beharrezko lehen urratsa batasuna dugu. Euskaldun garen eta euskaldun gara uste dugun guztiok geuron edo taldearen interesak baztertu behar ditugu oraingoz. Horretan bat egindakoan, gurea dena eta kendu zitzaiguna, indar haundiz eska dezakegu.

Euskal Batasun honen egitekoa, eta presakakoa gainera, nazio ikuspegi-
-z hezurmamitutako Estatuto bat gaurkotzea da.

Gure Herriak dituen asmo eta nahiak, gaizki hartzen dira gaurre-

gun planteamendu politikoak egiten diren lekuetan, eta inolaz ere onar ez ditzakegun erregali eskasak eskaintzen zaizkigu. Herriak berari dagozkion bideak har ditzan, nahitaezkoa da demokrazia-
-zko ego-
-ra.

3) Urrats hoiek ematerakoan, nor hartuko zenituzke bide-laguntzat?

DAVANT

Lehenik elkartu behar dugu, baina laster, abertzale sozialistok. Gero beste abertzaleekin, eta azkenekotz gainerateko indar herrikoiekin, harreman sendoak antola ditzakegu. Kataluñan egin dutena ezin dugu, egin, Euskotarrok? 1931an bezala huts eginen ote dugu Katalandarrek ongi hartutako itzulia? Segurki Nafarroaren arazoa hor daukagu. Abertzaleen eta besteen arteko leizea. Bainan ez zait ezin bete.

ESCUDERO

—Bakoitzaren eta taldearen interesei uko eginez, autonomia lor-

tzeko batzeko prest diren indar demokratiko guztiekin.

MONZON

Lehenik, Eibarreraino heldu nahi duten guztiak. Zernahi koloretakoak izanik ere. Gero, Maltzagarraino lagundu nahiko gaituztenok. Baina... kontu handi eginez azken hauekin: bide zuzenetik ez gaitza-
-ten alderazi. Irriskua hor baitago: guk haiek Maltzagara eraman behar-
-rean, haiek geu ez ote gaituzten... Cuenca aldera eramango.

TXILLARDEGI

—Orain eta Hegoaldean beti, eta berehalako helburu zehatz horri bu-
-ruz, España herrikoi eta federatua-
-ren alde, eta beronen barruan gu-
-re «Laurak Bat» herrialde hori el-
-karturik sartzearen alde jokatzan
-duten GUZTIAK onartuko nituzke,
-inolazko berezkuntzarik gabe. Ez,
-beraz, alderdi abertzaleak soilki;
-baizik-eta euskal autonomia hutsa-
-ren alde zinez ari direnak berak
-ere bai.

Jakina (esan beharrik ba ahal da-
-go?) «vascongadismo»tik irten
-ezin, eta Nafarroa oraindik ere
-Euskal Herritik berezi nahi lukete-
-nek, esate baterako, besterik ga-
-be hasantzen dute gugandik beren
-burua. Berak ari dira esaten goraki
-aski, eta ez gu bakarrik, zatiturik,
-arrozturik, zanpaturik eta hilik iku-
-si nahi gintuzketela.

Davant

Escudero

Monzon

Txillardegí

Zubiaga

ZUBIAGA

—Zer lortu nahi dugun hark erabakitzen du norekin elkar. Honela, demokraziari dagokionez, Karlista Alderdia Espainiako Estatuan demokraziaren alde direnekin elkar-tzen da; sozialista denez iritzi horretakoekin; euskaldun garenez, berriz, lehen aipatu ditudan baldintzetara mugatzen gara. Denok nahi dugun zerbait lortu nahi denean, ez da inor baztertu behar. Edozein taldek badituela besteak zokoratze-ko arrazoiak, uste izan dezake. Inork inor ez aldameneratzea lortu behar da, ordea.

Oinarri oinarriko programaketa bat onartzera iristen garenean elkarren arteko tratua edo ituna programaketa horretara bakarrik mugatzen da. Hori betetzera bakarrik behartzen ditu taldeak ez beste ezertara.

- 4) Hori horrela izanik, aurtengo Aberri Egunak zer esanahi berezi du zuretzat?

DAVANT

Batasunaren eragile haundiena zait aurtengo Aberri Eguna: IRUÑEAN, gure zinezko hiri-buruan, «zazpiak bat» egiten gaitu Aberri Egunak; bat egiten atzo etsai ziren Karlistak eta besteak; bat egiten, halaber, Abertzaleak eta oraino ha-

la ez diren gainerateko indar herrikoiak.

Euskotarron arteko batasun horrek, bakea ekar baleza Espainiako Estatu osoan, azkenekotz buka dadin, egiazki, duela berrogoi urte hasi zen gudua! Gerla irabazi zutenek, bakearen irabaztea erabaki dezatela, Karlistek egin duten bezala...

Amets ederregia ote? Iruñeko enparantzan entzunen da, Bazko, erantzuna.

ESCUDEO

—Denok elkartzeko gogoia eta ahalegina. Horrekin batera bortxakeriari lekuri utziko ez dion demokrazia jator bat lehen bait lehen lortzeko asmo sendoa.

MONZON

Nafarroarik gabe ez dagoela euskal Aberriarik. Nafarroa alde batera utzi nahi dutenekin, ez dugula biderik egin nahi: **ez Eibarreraino eta ez Maltzagaraino**. Geroari buruz, **Iruñea dela geure Hiri Nagusia**. Eta... **Gora EUSKADI esan ala Gora Nafarroa esan, gauza berdina dela geuretzako**.

Honetarik kanpo, zer esango nuke nik? Denaz gaineratik, geure hila, geure espetxeratuak ditugula gogoan. Eta hauetarik **azkena** kale-ara atera artean, ez dela guretzat bakerik izango.

TXILLARDEGI

—Elkar-hartu beharraren deia izan dadila.

ELKAR-HARTU ALA HIL!!

Gorritz edo urdinez, ardi-larruz edo otso-muturrez (gaur berdin baita!) berezi eta etsaitu nahi gaituztenak dira gue etsaiak.

Ezen «divide ut vincas» baita gaur eta beti garaitzeko bidea.

Hegoaldearentzako autonomiaren helburu apal (?) horri buruz gaur elkartu, beraz; ala morfinaldi betean, eta geroko paradisuak hutsaletan lokartu, eta hil.

Nabarmen dago aukera, ene us-tez.

ZUBIAGA

—Borondate onezko eginahal izugarri bat denon aldetik. Ezinezkoa zirudien orain urte batzuk, zenbait buru-esturentzat gaurregun ere bai.

Denok amore eman behar dugu zerbaitetan. Lehengoa gorrotoz gogoratzea baino hobea da geroko bizimodu baketsuari begiratzea. Odo-lez gorritutako kondaira ez dugula gehiago luzatu nahi erakutsiko dugu honela.

Basatiak garelara uste duen edonorri ez duela arrazoi agertuko diogu. Herriarekin kontatu gabe eman nahi den limosnari EZEZKO borbila emango diogu. Bere eskubideak lortu nahi dituen herriaren elkartu nahia ezin dela itzali, erakutsiko diogu.

Zatitu nahi gaituztenen kontrako erantzuna izango da. Laster politikazko erantzunean hezurmamituko den amets itsaropentsua gertatuko da. Elkarri irakatsi eta elkarrengandik ikasiko dugun lezioa izango da.

"24 Orduak Euskaraz"

IÑAKI ZUBIZARRETA

Egun handi eta eder horren giroan sorturiko gogakizun eta asmoak adierazi nahi nituzke hemen.

«24 ORDUAK EUSKARAZ» lan neketsu baten fruitu eder eta txalogarria izan da, eta beste lan neketsu askoren hasiera bat da, azken fruitu ederrena lortu arte: «24 ORDUAK EUSKARAZ».

Egun horren buru eta bihotz izan zen Joxe Ramon Belokik zioen bezala, etorkizunari begira egin zuen egun hortarako prestaturiko guztia. Noiz ote benetan 24 orduak euskaraz Euskal Herrian? Hortarako bidean goaz noski aspaldi honetan, eta nik esango nuke, bide luze eta zail horren barna goazela, une interesgarri bat ari garela bizitzen gaur euskaldunok. Ez dugu eskubiderik loak hartzeko. Urrats serio eta konkretuak eskatzen ditu gaurko egoerak. Ezin gintezke gelditu euskaldun gizarte jator bat osatzeko hartu dugun abiadan.

Hiru edo lau puntutan bilduko ditut nere gogakizunak.

1.—EUSKAL HERRIAREN HIZKUNTZA-BIDE JATOR BATEN GARAIA

Une interesgarria benetan gaurkoa alde honetatik begiraturik. Azkar eta egoki jokatu behar dugu. Pentsa dezagun poliki gure hizkuntzak zenbait giro desberdinetan bizi duen egoeraz.

a.—Irakaskuntza: Zerbaitegatik eman zitzaion toki berezi bat «24 ORDUAK EUSKARAZ» irrat-saioan irakaskuntzari, izan ere denok konturatzen bait gara bere garrantziaz.

Hizkuntza-bide jator bat eskatzen du Euskal Herriak, bai Haurtzaindegian, bai Ikastolan (EGB), bai BUP delakoan bai COUn, bai Eskola Profesionalean, eta bai Unibertsitatean. Ikastolan ari gara bide egoki bat egiten, baina besteetan oso urruti gabiltza oraindik.

Bada irakaskuntza aldetik beste gai arduratsua bat ere. Ikastola finkatua ikusten dugu bere lanean; alfabetatzen saloak finkatu xamarrek daudela esan dezakegu; baina bada beste sail bat ahul xamar ikusten duguna, eta garrantzi osokoa dena: euskal klaseak euskararik ez dakitenentzat. Egia da bai azken urteotan klase asko eratzten direla Euskal Herriko bazter guztietan (eta seriotasun osoz toki batzutan), baina, uste dut, oraindik ez dugula as-

matu behar den bezala sail honetan. Ikasle gehiegi atzeratzen da ala erdi-bidean geratzen. Eginkizun serioa da hau oso, euskaraz dakigunontzako, euskal gizarte jator bat egin nahi dugun une itxaropentsu honetan.

b.—Komunikabideak: Aldizkariaren urtean bizi gara. Urte haseratik eraberrituak azaldu zaizkigu Zeruko Argia, Anaitasuna eta Goiz Argi. Bestaldekik sortzekotan omen dira beste aldizkari batzu, bi hizkuntzetan agertuko direnak. Esperantza handiak ditugu euskal aldizkarigintzan.

Irratiaz geroxeago hitzeginen dugu. Telebista aldetik hasera haseratan aurkitzen gara. Oraindik ere ilun xamar ikusten da etorkizuna. Zine aldetik gauza bera esan daiteke. Oso bide motza egin dugu orain arte. Geroari begira, berriz, ez da oraindik gehiegi ikusten.

Gauza bat da segurua hala ere: irakaskuntzan bezalaxe, komunikabideetan ere hizkuntza-bide jator bat eskatzen duela gure herriak; ez gaudela itxurekin konformatzeko; pausoka pausoka errealitate konkretu bat bihurtu

nahi dugula euskararen presentzia, bai irakaskuntzan eta bai komunikabideetan. Eta ez nola nahiko presentzia noski, euskaldunok eskatzen dugun eta beharrezko dugun presentzia orokor eta nagusia baizik.

d.—Erakundeak: Erakundeen artean Euskaltzaindia aipatu behar bereziki, izan ere bera bait dugu bilgune gure hizkuntza-bidean.

Euskaltzaindiaren batzar berezi bat eskaini zen irratiz «24 ORDUAK EUSKARAZ» irrat-saioaren erdian. Egun hortarako pentsaturiko batzarra zen. Honekin haxe azpimarratu nahi genuen: erakunde hori dugula gidari bakarra hizkuntza arazoetan, berak biltzen dituea hizkuntza-jokabide guztiak. Horrelaxe onartzen zuten, txalo beroenen bidez, Donostiako Velodromoan bildu ziren hamaika mila euskaldunek.

Euskaltzaindiaren batzar berezi honetan tarteko ziren euskal Diputazioak ere, bere sortzaileak. Intentzio guziarekin luzatu zien deia Joxe Ramonek, beren laguntza handituz joan dedin. Batzar hortan adierazi zutenez, euskal

kulturari hainbat on egin zion «Sociedad de Estudios Vascos» birsortzera omen doaz lau Diputazioak. Orain artean lo zorroan egon direnak esnatzen hasi direla dirudi. Badute zer egirik franko euskal alorrean, Euskadiko gainontzeko erakunde «ofizial» guztiek bezala.

2.—IRRATIA

«24 ORDUAK EUSKARAZ» irrat-saio bat izan zenez gero, aparteko gogaketa bat merezi du irratiak, euskal irratiak.

Badaramatza urte batzu bi hizkuntzadun saioketa jator batera hurbiltzen baina bada oraindik ere zer egina bide jator hortara irixteko.

Egindakoarekin lotan geratzeko arrixku handia dugu, eta hori ez litzateke barkagarri izanen. Erantzukizun handia du irratiak Euskadiren aurrean, hartutako bideari jarraituz, benetako hizkuntza-bide jator bat eskaintzeko euskaldun entzuleari.

Erantzukizun hau gero eta handiago senti genuen Martxoaren 27an, izan ere biziki konturatu bait ginen irratiak duen eragin handiaz. Milaka euskaldunek deitu ziguten egunaren zehar zorionak emanaz. Askoren ahotsetan emozio handi bat nabari zen. Ez daukagu ahazterik Euskadik behar duen eta nahi duen hizkuntza-bideaz.

Bestaldetik gure herriko komertzio, industria eta banka ere, euskal kulturaz arduratua ikusi genuen egun hortan. Programa bidali orduko beren publizitate egin nahia azaldu zuten, eta denbora eskaxiaz ezetz esan beharra izan zuen irratiak zenbait firmari. Gertakizun honek ere, gero eta toki gehiago eta nagusiago egin behar zaiola euskarari, adierazten digu.

3.—MARTXOAREN 27AREN IRAKAS-PEN IKARAGARRIA: Euskaldunon biltzeko eta elkartzeko gogoa, eta hain zuzen abertzale giroan eta euskararen inguruan elkartzeko gogoa.

Zer besterik esan nahi zuen, bestela, Velodromoko hamaika mila lagun bilerak, eta ezin sarturik gelditu ziren beste hainbesteren bildu nahiak? Zer besterik irratan jasotako milaka euskaldunen telefono-deiek?

Jokabide desberdinetako taldeek eta jendeek bat egin zuten kantarien inguruan Velodromoa beteaz; bat egin

zuten herri irrtiaren inguruan, irratsaioetan parte hartuz ala telefonotik eten gabe deituz zoriontzeko; bat egin zuten baita Euskaltzaindiaren inguruan ere, bere gidaritza txalotuz; eta bat egin zuten Euskadiko elkarteek jaialdia antolatzeko laguntzen.

Euskaraz ez dakien Euskadiko jendea ere ugari azaldu zen egun hortan. Gero eta biziago senti zuten euskararen beharra egitazko herrigintzan parte hartzeko. Jaialdia antolatzeko bildu ziren Elkarteak, zergatik ez zaizkigu biltzen orain euskarazko klaseak behingoz egoki eratzeko?

Elkartzeko gogoa nabarmena zen egun hortan irratiz eskaini ziren mahain-inguruetan ere. Adibidez, poetekin izandako mahain-inguruan elkar-

tzeko nahia agertzen zen, eta elkarrekin poesi-aldizkari bat sortzeko beharra. Artisten mahain inguruan ere sarri aipatu zen taldea eta elkartzeko gaia.

Eta egitan emozio handikoa izan zen Velodromoko bilera kantarien inguruan. Han ziren ikasleak milaka, Euskal Unibertsitate bat nahi duten ikasleak, eta han ziren langileak ere milaka, denak elkarrekin euskaldun gizarte sozialista jator bat jasotzeko nahi bizia oihukatuz.

Bai, Martxoaren 27ak irakaspen eder bat utzi digu, jarraipena eskatzen duen irakaspene: abertzale giroan eta euskararen inguruan elkartzeko gogo bizia.

4.—Azken puntu bezala, VELODRO-

EROS

EZAZU

POSTERRA

LAGUNDU

ZERUKO

ARGIARI

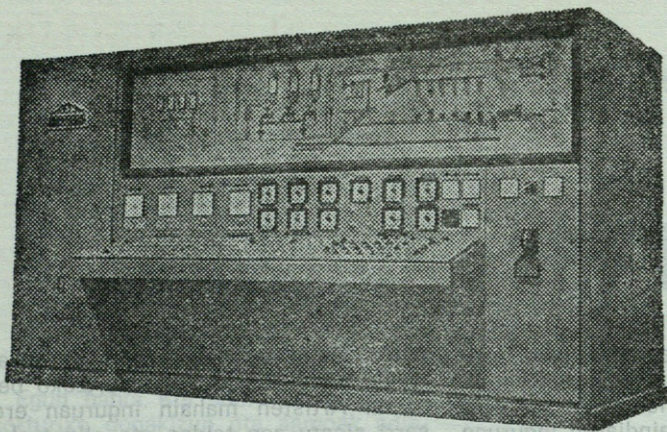
MOKO ENTZULEGOAREN JOKAERA BIKAINA azpimarratu nahi nuke.

Gure herriak, gure gazteriak agertu zuen heldutasuna eta «zibismoa» benetan txalotzekoak dira.

Ongi osatutako gizarte baten irudi ederra izan zen Velodromoko bilera hura.

ETA AMAITZEKO ezin isildu noski «24 ORDUAK EUSKARAZ» honen sortzaile eta eragile nagusia: JOXE RAMON BELOKI. Berari gure eskerrik beroenak, eta gure opakizuna lanean jarraitzeko, izan ere berak ongi zioenez, Martxoaren 27koa hasiera bat besterik ez da.

INAKI ZUBIZARRETA

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez iraultzeko
electroniko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak
Ikusgailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-regulado-
rea berekin duenak.

HYDRAMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta
iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko pro-
gramak.

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko
loturak eta lanak.

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)

Goi presiotarako uraga
giltzadunak.

TUROLLA (Italia)

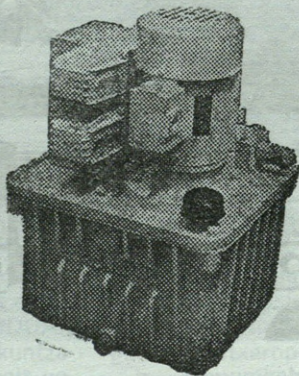
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)

Inder irazkiak eta
itzulerakoak.

ADA

Uztai gisako euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:
Jelastokieta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 ari) ta
353440 (5 ari)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15. **SAN SEBASTIAN**

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

GIZON, EMAKUME ETA HAUR

MOLLARRI

JANTZITEGIA

Iñurritza

Zarautz

ATEATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

NORK KUKURRUKU

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

..Ez. **FAGOR**'ek

sukaldian

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

SARASATE, 5

TELEFONO 224440

Onen ajentziak erri auetan dituzu:

Tudela, Billaba, Huarte-Iruñe, Etxarri-Aranaz, Txantrea,
Errotxapea, Azagra, Eneritz, Martzilla, Isaba, Huarte-Arakil,
Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda,
Abiltas, Milagro, Fitero, Kadreita, Andosilla ta Noain-Ber-
riain.

Agencias:

Tudela, Villava, Huarte-Pamplona, Echarri-Aranaz, Chantrea,
Rochapea, Azagra, Eneriz, Marcilla, Isaba, Huarte-Araqil,
Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda,
Abiltas, Milagro, Fitero, Cadreita, Andosilla y Noain-Ber-
riain.

IPAR EUSKAL HERRIA

OSPITALEKO LANGILEEN
ESKARIAK...

Baionako karriketan kurri ibili berriak zaizkigu Ospitaleko ehun bat langile, teknika eta administrazio sailetan ari direnak. Egia erran, Baionako Ospitaleari lotuak diren Hiriburuko Bista Eder xahar-etxeak eta Larresoroko eritegi bateko (zainetarik eri diren artalekuko) langileak ere barne ziren karrika kurrída hortan.

Karie hortara plazaratu dituzten eskariak hauek izan dira:

- lan berdinari irabazi berdina.
- langile berdinen artean desberdintasunik ez.
- medikuen eta langileen arteko hilabetesarien diferentzia ozka on batez gutitu.

Ospitaleko zuzendaritzak ihardetsi die, eskari horiek ezin zezakeela onar, haren ahalaz goragokoak direlakoan eta osasunaren ministerioari dagoela erantzun baten ematea! Errazki balia daitekeen eskapabide bat ala egia? iza-teak ere, gisa guztiz ez du eskarien zuzena mendratzen!

BESTE ZUBI BERRI BATEN
PROIEGTOA BAIONAN

Hiri guztietan bezala, Baionako auto kurrída ez doa gutituz. Eta ondorioz, herriko etxeak teknikalariak hamar bat urteren aitzinarekin behar dute proiektu egiten arizan.

Aldizkari honen 674. zenbakian genioen nola 1979-ko zubi berri bat lau ibilbideakoa egin beharra duten Errobi edo Nive hibiaren gainetik iragan dena. Aviron eta Agora-ren artean.

Orain, beste zubi baten egitea asmatu dute. Hau suprefeturaren ondotik, B.A.B. izenez ezagutua den bide nagusiari Aturri hibiaren gainetik eman lezoke San Bernardo hauzorainoko pasabidea. Gero segida bat baliosa emanen litzaiokoe Bokale eta Tarnosen gaindi Bortalerako RN 10 bide nagusiraino.

Asmo hori, baldin obratzen bada, ez da 1985-a aitzin eginen. Gisa guztiz, dudarik ez da, obratuko den egunean zerbitzu bat baliosa eginen diola Baiona hiriko auto-kurridari.

EUSKALDUN KANTARIAK
AKIZEN...

Bordalen eta Parisen bezala, Akizen (DAX) ere euskaldunak badira. Eta zenbait denbora hortan euskaldunen arteko batasun bat muntatu nahiz ari direnak ere badira. Agian laster ikusiko dugu xede berri hau ere bururaturik.

Anartean, Akizeko euskaldunentzat egiten den lehen kantaldia, apirilaren

bederatzian, arratseko bederatzietan muntatua izan da. Hona zein kantari-ekin: Nekez ari, Erramuspe-Berterretxe, Peio xuberotar kantari gaztea. Akiztarrak deitu taldeko dantzari eta txistulari zenbaitek ere parte hartu du kantaldi horretan.

Ea ba, Paueko euskaldunak bezala, Akizekoek ere beren arteko batasunaren ondotik beren umeentzat ikastola bat muntatzen diguten. Zendako ez. Euskal kulturak ere euskaldunak diren toki guztietan behar bailuke agertu.

CHIRAC DONIBANE
LOHITZUNEN...

UDR deitu alderdi gobernutiarraren biltzarrea Donibane Lohitzunen iragan da joan den hilabetearen azken egunetan. Segur egin da propaganda ederrik karia hortara. Gobernuak lehen ministroa, Chirac jauna ere etorri da eta gobernuak lehendakariak eman dion gradu berriaren bertutez indarberritu bezala ditu bere alderdikoak.

Dudarik ez da, atseginekin ikusi dituela ipar euskal herriko bazter ederrak eta entzun turismarentzat egin eta egiten ari diren muntadura garesiak.

Baina ez duke kasurik egin ere gure herriko lan gabeziari, hau ibiltzen toki guztietan ikusten baitu. Eta segur naiz bere inguruan zituen deputatu eta kontseilariak atsegin haundia egin diotela, ikusi duelarik zein dituen zerbitzari umileta laial!

POLITIK ERREFUSIATU
MULTZO BAT URRUNDUA...

Segoviako presondegitik eskapatu diren hogee eta hamar preso politikoekin berriarekin batera jakin eta ikusi ditugu frantses poliza harmatuak nonbre haunditan barreatzen ipar Euskal Herriko autobide eta mendibideetara. Lekuko polizaz bestalde, kanpotik ere bi konpainia etorri dira bazter guzien kontrolatzera eta miaztera.

Ber denboran, irrati-telebista eta kateetan bitartez zabaldu zen berria, bai zik eta poliza ez zabilala Segoviatik ihes egin zuten presoan ondotik, baina bai Hendaian apirilaren lauaz geroztik faltatu ziren bi espainiol poliza gizonen ondotik.

Bi poliza gizon hauek faltatu diren ala ez, ez dakigu oraino segurtamenean. Baina, erran behar da, egia ala gezur, delako faltatze hori ezinago hobeki gertatu zaiotela frantses poliza buruei, politik errefusiatuen kontrako plan berri baten aplikatzeko. Zeren kasu hori dela eta, errefusiatu gehienak kontrolatu baitituzte, bai eta ipar aldeko abertzale zenbait ere, eta guzien bizitegiak gainez gain miatu.

Lerro hau idazten ari garen me-

mentoan, dotzena bat errefusiatu «ile d'Yeux», deitu ugartera urruntzeko erabakia hartua dute. Beharbada gehiago ere urrunduko dute. Bestalde, beste andana bati Baionako eskualdetik kanpo ibiltzea debekatu diote.

Erran gabe doa, neurri horiek arraz gaizki hartuak izan direla jende aber- tzalearen artean. Datorren asteak ukane dugu beharbada gehiago xehetasun edo zahaztasun.

DASSAULT-BREGUET-eko

LANGILEAK BAIONAKO
KALEETAN...

Apiril honen zazpian, asteazken goizarekin, Dassault-Breguet-eko (airekoak egiten dituen lantegi hau Angelen aurkitzen da) milako bat langile Baionako karriketan kurri ibili dira beren eskarien plazaratzeko. Hilabete sarien goratzeaz bestalde, berrogei orduko astea eskatzen dute.

% 38 GAZTEK BAIONAN
BIZI NAHI...

«3 Bayonne Service Jeunes» deitu Baionako Herriko etxeak gazteen zerbitzu bereziak inkesta edo ikertze bat egin berria du hiriko eskola eta gaztetxe guztietan (eskoletan 3.tik goiti). Hiru mila galde barreatu ditu eta mila seirehun ihardespene edo erantzun bildu. Ez baita batere gaizki. % 53-k erantzun baitute.

Ikertze hoir esker herriko etxeak nahi zuen jakin, zer ofizio motari lotu nahi zaien hiriko eskoletan dabilen gazteria. Gero, ordua etorriko denean, jakiteko zuzen zer ofizio ikastaldi proposatu gazteria horri.

Ikertze horretatik jalgitzen den zer bereziena haxe dela dirudi, dudarik gabe, jada duela bizpahiru urte egina izan zen ikertzean agertu zena: % 38,5 gaztek eta neskek mutikoei baino gehiago, Baionan bizi nahi dute, beren laneko irabazia beste toki batetan baino % 30-az apalagoa baldin bada ere! Seinale bat esperantzagarria ipar Euskal Herriarentzat.

IKASLEAK ERE KARRIKAN
BEREN ESKARIEN
AGERTZEN...

Joan den astean, Baionako ikasle andana bat ederra, milako bat orotara, hiriko karrika haundietan kurri ibili dira bere neskarien hobeki plazaratzeko asmoarekin. Hezkunde Nazionalako ministroak asmatu duen lege berriaren kontra agertzen dira ikasle horiek, Frantses Estatuko beste bigarren eta hirugarren mailako ikasle guztiak bezala.

GEXAN LANTZIRI

lazkao

MARGO-MARRAZKI ETA IDAZ-LEHIAKETA

San Prudentzio gainean dugu. Eta badirudi aurtengoa ere eguzkitsua etorriko zaigula; aurretik egin euria (eta egunotan ari hartzzen zerbait), hura gutxiago gerorako. Hala moduz dio bederen zientzia herrikoiak.

Eta jendea gogor ari da festetarako programa bete bat preparatuz. Ea, bada. Bizia ez bait daiteke beti serio bizi eta.

Gaurkoz, alabaina, puntu bati lotu nahi natzaio. Tituluan aipatuari. Nola bata hala bestea, margo-marrazki lehiaketa eta idaz-lehiaketa, eginak dira jadanik (apirilaren 3an eta 2an); baina, herriko festei begira antolatu ohi dira beti, eta saio horien koroeke-ta festetan egin ohi da, sariak eman.

Hona bada.

a) Idaz-lehiaketa.—692 hurrek hartu dute parte aurtén. Hona nola banatu ziren gaiak:

EGB 1: marrazki bat eman, eta gai hartaz idatzi. EGB 2: «Ura, erreka eta arrainak». EGB 3: «Abere artean bizi zen mutikoa». EGB 4: «Zeure amets bat adierazi». EGB 5: «Gezur bat asmatu». EGB 6: «Ganbarako kutxa misterio-tsua». EGB 7: «Kontatu historia triste bat». EGB 8: «Gartzela bateko barrote bat naiz».

b) Marrazki lehiaketa. — Hontarako, Lazkaoko lekune batzuk hautatu ziren. Haietako bat aukeratu behar zuen bakoitzak bere marrazkia egiteko.

Lehiaketa, Lazkaoko Guraso Elkar-teak antolatu ohi du, Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialaren eta Lazkaoko Udaletxearen laguntzaz.

azpeitia

MANU ROBLES LOIOLAN

San Jose egunez, eguerdiko eguzki epeletan neure semetxo Eneko eta Oierrekin ikusmiran nenbilerarik, aurregiaren aurrekaldera non agertzen zaidan Manu Robles Arangiz Eusko Langileen Alkartasuneko lehendakaria. Larogeita hiru urte ditu Robles jaunak, baina haren hizketarako trebetasuna erreparaturik, niurogei baino gehiago duenik ez dirudi. Loiolara meza entzutera etorri zela esan zigun Manuk, baina orainaldiko itzuli hau ez zuela turista gisa egin, Gipuzkoako langileriaren egoera, hurbiletik ezagutzearen baizik!

Euskal sindikalgintzaren etorkizunaz itxaropentsu eta baikor arkitu genuen bizkaitar lehendakari hau. Euskal Herriak bere sindikatoa du. Gure Eusko Langileen Alkartasuna, nazioz gaindiko erakunderik indartsuenetan sartua dago eta gaurregun edozein tokitan, bere buruaz ibiltzeko lain da. Hone-laxe mintzatu zitzaigun Robles-Arangiz jauna. Gure asmoak eta gogoak ere, lehendakari honenarekin bat datoz: euskaldunoi geure elkar-teak eta erakundeak indartu eta sendotzeko garaia heldu zaigu. Agian, orainartekoan, hauzokoei errenta garestiegiak ordainduz ibili gara; etxeokak jeikitze-ko ordua heldu zaigu ordea.

LANUZTEAK ETA GREBAK

Azken bi asteotan, mueblegintzan ari diren langileek, egunero egunero lanuzteak eginaz gotortu nahi dituzte beren eskabideak. Lanuzte hauek, lehenengo asteen ordu betekoak izan ziren; aste honetan aldez, bi ordukoak egiten dihardute.

Langile bakoitzarentzat hilean lau mila pezetako eskabidea egin dute. Eskabide honen bidez, lortu nahi duten soldata, denentzat berdina izaki, hots, langileen profesio-mailak gogoan hartzeke. Profesio maila hauek, gaurko zurgitzan gero eta eragin gutxiagoa dute. Lantegi hauetan, langilea ia erabat espezializatua baitago.

Institutoko irakasleek ere, joan deneko aste hauetan greban daude. Irakasleak, ikasketxera egunero hurbiltzen dira; baina hiru ikastaldi ezik, beste gainontzeko guztiak geldirik daude.

ARGAZKI-IKASTAROA

Aste honetan, Antxiaren etxean, argazkilarientzat bereziki eratu den ikastaro bat hasi da. Ikastaldi hau, asteen egun batez bakarrik egingo da. Beraz bost astetako asteazkenetan hain zuzen. Irakasle, Donostiako Anjel Lerma izango da. Saio bakoitza, gaiari dagokion diapositibaz horniturik xehatuko da. Eratzaileak Iraugi eta Mendizaleen bazkunak izan dira. Azpeitian, argazkigintzarako geroz eta zaletasun handiagoa nabari da. Ikastaro honetako lehen egunera joan diren hogeita hamar herritar lekuko.

X. MENDIGURENEN HITZALDIAK

Datorren 27 eta 29an, ikastolako Batzordeak eraturik, bi hitzaldi izango dira. X. Mendiguren, Euskal irakasle txit trebatua, haurren heziketaz mintzatu-ko zaigu. Hitzaldi hauetara nahi duen guztia joan daiteke. Arratsaldeko zortzi terditan izango dira; baina oraingo honetan, hitzaldi hauek, Antxiaren etxean izango.

elgoibar

ELGOIBARREN POLIDEPORTIBOA

Ez dakigu zenbaiteraino zabaldua den gure herrian «Club Albizuri» taldearen asmoa.

Donostiako egunkari batean azaldu ziren galdera batzuei erantzunaz ematen dizuegu zenbait informazio gai hortaz.

Uste dugu, Elgoibar beste herri askoren antzera, infraestruturaz aldetik behar gorrian dagoela.

Gure asmoa kirola aldetik garrantzi handiko zerbait egitea da. Polideportibo eder bat. Kirol eta solas leku ego-ki bat, bai gazte eta nagusi, denok alkartasunean eta denok zerbait eginaz herriaren osotasun bidea litzateke.

Benetan garrantzi handiko eginkizuna.

Ekintza hau, herriak egin eta herriarentzat izanen da. Alderdi guzietako laguntasuna beharko dugu aurrera ateratzeko.

Goitik behera egin da ematen digutenaren zai ezin gara egon. Betiko konformisten joera da hau.

Herrigintza, herriak egiteko garaia heldu da. Bakarki, norberak beretzat egiteko dugun kementa, herriaren alde egiteko ere cduki behar dugu.

Taldeetan herriaren alde egiten ikasi beharra dugu, ze, azkenez bakoitzaren eta denon onerako izanen bait da.

Orain dugu aukera zerbait bikainik egiteko. Polideportibo eder bat. Hontarako eratua dugu «Club Albizuri», lege aldetik onartua, Kooperatiba bezala.

Lur sail bat ere ba dugu salerosteko, kontratu baten bitartez. Herriaren erantzuna izaten badugu, egia bihurtuko dugu geure asmoa. Zenbat iztalazio izanen dituen galderari, erantzun ziur bat oraindik ezin dugu eman, baina esan dezakegu, esku artean daramazkigun ikasketetan hauk direla:

Lau edo bost pilota leku, urtegi itxia eta irekia, bost edo sei pista tenis, balonmano, balonzeato eta abar egiteko.

Eta batez ere Giza-Etxe (Centro Social) on bat egitea erabakia dugu, katefegi eta jangela.

Batzar Nagusi eta Kultur ekintzarako zenbait gela, batezere herrigintzan dabilzen taldeentzat nahiko tokirekin.

Danera, benetan beharrezko eta garrantzi handiko asmoa.

Ez ditugu aintzakotzat artuko alde bateko edo besteko iritzi petralak.

Ikastola berria aurrera doakigu. Elgoibarren orain arteko gure herritik atera den ekintzarik handiena. Urrena, Albizuri Polideportibua izanen da. Guk eginen dugu edo inork ez du eginen. Herriaren balezko erantzuna behar dugu eta izanen dugu.

iruiñea

Españiako politika bizitza aldatzen ari dela argi ikusten dugu. Euskal Herriko talde ekintzaileen ongi dakite egoera berri horri gartsuki, zintzoki eta sakonki aurpegia eman behar diogula.

Politika era hauei erantzun egokia emateko baino motelagoak ba gina, horregatik kalte haundiak izanzen ginituzke. Nafarroan, Euskal Herriaren bihotza bada izan ere, burruka hau bi-ziagoa da.

Hemen, beti holaxe, etsai bi ditugu, aurrez aurre, Nafarroa eta Nafartarrak zatitu eta Euskal Herriatik brantzeko asmo bakarrez alkar lagutzen: Nafar eskubitarrak eta sasi ezkertiar Espainitarrak (P.C. eta abar).

Orain ehun urte (1876an) Bizkaia eta Gipuzkoa forurik gabe gelditu ziren. Hau dela eta, hain zuzen, eta baita Nafarroarentzat eta Arabarentzat foruak berriro iristeko aldi egokia relaxoan, Nafar herri osoari eskaintzen diogu gure lantxo hau: Euskal Herriko kulturagintza, herrigintza eta politikagintza zein ugariak izan diren azaldu nahi diogu, alegia.

Euskal kultura eta Euskal ohiturak ez dira bat, indar eragilea da kultura; ohitura baino mamitsuagoa, aberatsagoa, sakonagoa eta zabalagoa; kultura hau nolakoa izan den, non den, zer etorkizun eta bide izan behar dituen aztertu nahi dugu.

Gertakizun hauei azalpenik egin aurretik, adierazi nahi nuke, burukraziak jarri dizkigun zenbait oztipo ziklo hau aurrera eramateko, eta Ikastolari buruz hitzaldi bat debekatu egin ziguten. Berriro ere Nafarroa bere nortasunaren bila, bideak urratzen hasi de-
nean, Euskal Herriaren barruan, ber bertan agertu zaizkigu eztipoak.

Demokrazia eta irekitasuna Espai-
niako gizarteak bultzatzen dituzte, baino gure Euskal Herriko gizarte honek ilunpean eta itzaropenik gabe jarrai-
tu beharko du, nahiz eta bere kondai-
ran herri askea izan eta burruka or-
duan herri burrukalari.

Egunen batean ezagutuko dugu poli-
tika bideetatik jokatzaren beharra,
eta politika ere beharrezkoa dela. Bai-
na egun hori beranduegi izan daiteke.

Lehenengo hitzaldi tanda «Euskal
Kulturaren Egoera» izenaren barruan
sartzen da. Martxoaren 22tik 28ra izan
da eta gaurko Euskal Herriko artea
eta kultura gaiak azaldu nahi izan di-
tuzte.

Bazen eratua mahai inguru bat «Eus-
kal Abestiaren Aurrerapideaz». Mahai
horretara deituta zeuden Mikel Laboa,
Gorka Knörr, Antton Valverde eta
Imanol Jimenez (Iruiñeko Ortazarar
taldekoa). Baina bere gain ardurarik
gehiena zeukana ez zen agertu, eta ma-
hai inguru hau egin gabe gelditu zen.

Bigarren eginkizuna hitzaldi bat zen
eta hizlaria Carlos Caballero, ikasto-
lako gaiak. Baina hau ere gobernado-
re jaunak debekatu egin zuen. Honiek
adierazten duena argi dago eta gauza
berdintsua gertatu da Nafarroan Eus-

kal kultura aurreratzeko zer bait an-
tolatu denean.

Euskal Arteko Eskolari buruz ma-
hai inguru eder bat izan genuen eta
bertan Pedro Manterolak, Mariano Ro-
yok, Pedro Salaverri eta Jose Ramon
Andak azaldu ziguten Euskal artearen
eskola zertan den; bakoitzak bere nor-
tasunarekin esan zuen haren pentsa
moldea, nola bizi izaten den eta Eus-
kal arte eskolaz egiten ari den lana.

Aste honen barruan Euskal liburu
eta diskoaren azoka ere izan genuen
eta ikastoletako umeen lanakin era-
kusketa bat. Pintura eta eskultura bi
erakusketa ere iriki ziren, bata Ber-
the salan eta bestea Bayona gelan.

Bigarren astean Sindikalismoaren
gaia erabili zen. Mikel Ugalde mintza-
tu zen Euskal Herriko langileen mug-
imenduen historiari buruz.

Bigarren hitzaldian Alberto López
de Etxezarreta jauna, Donostiako lan-
gille, Kanpoko nazioetako sindikalis-
moaz aritu zen eta sindikalismo bide
dezberdinak azaldu zituen. Bukatzeko
Arrasateko kooperatiba-lankide batzu:
Pedro Alberdi, Xabier Salaberria eta
Jose Mari Zubia kooperatibak zer di-
ren eta langileen autojestioaz mintzatu
ziren.

Hirugarren txandarako, Apirilaren
4etik 11-arte, antolatu genuen. HERRI
KANTA: Euskal eta Katalanekin jai-
aldi eder bat prestatua zegoen. Abesla-
riak, Lluís Llach, eta Pi de la Serra
alde batetik eta beste aldetik Mikel
Laboa, Gorka Knörr, Arze Anaiak eta
Antton Valverde. Giro ederra zegoen
jende gazte artean batez ere, baina be-
rriro beste oztipo bat euki dugu. Agin-
tariak, Lluís Llach eta Pi de la Se-
rrari baimenik kantatzeko ez zieten
eman eta horregatik Euskal abesla-
riak, Lluís Llach, eta Pi de la Serra
zuten: EZ ABESTU. Penagarria izan
da denontzat baina beste egun batean
izanen da. Noiz?

Hiru aste hauei bukaera emateko,
Sari bat eratu da. Euskal Herriko so-
zial, ekonomi eta kultur gaiak azter-
tu beharko dira. Lehenengo sari hon-
en gaia «Foruak eta Estatutoak» da.
Laster argitaratuko dira sari honen
baldintzak eta oinarriak.

Labur esanda, hauxe izan da «Eus-
kal Urratsak Nafarroa 76».

Baina bukatzeko hasierakora gatz
berriro ere. Nafarroako indar abertzale-
ak egoera honetan bere gain hartu
behar dute euskalduntasuna indartze-
ko bidea. Gure erantzuna eta gure
kontzientzia aurrelarienak izan behar
dute eta batasunera jo behar dugu, de-
nok batera, ditugun helburuei jarrai-
tuz, desberdintasun txikietan katiga-
tuta gelditu gabe.

Gaur eta hemen batasun bide bati
heldu behar diogu politika gauzetan
denbora oso bizkor dijoalako eta be-
hen irteten duen, korrikalaria harra-
patzea zailla delako martxa honetan.
Aurrelari gure arerioak jartzen badi-
ra ezer gutxi lortuko du Euskal He-
rriak orain arte bezala. Guretzat ezer
ere ez eta gure aurka ditugunontzat
erraztasun gehiago.

«Elkartu gaitzen abertzale guztiok
herri bat posible egiteko».

«JOSE LAUBURU»

errenteria

Errenteria esna hari! Nonbait herri
haundi hau lo zorroan dagoela eta,
kanpotar multzo izugarria urreratu
zaigulako, abertzale giroa estutzen eta
mugatzeko ikusiaz, giroa gorde eta za-
baldu nahirik, Hibaika elkarteak dei
bizia egiten die elkarte guzietan aha-
lekin guziekin saia gaitzen euskal gi-
roa eta sena jasotzen. Badirudi, elkar-
te bakan batzuk izan ezik, bestek lai-
notan eta nondik nora jo ez dakitela.

Arazo latz hani erantzuna edo hobe-
ki esan, abiada bat ematearren, Hiba-
ika elkarteak bere gain harturik, jai-
aldi bikain bat antolatu du.

Aurtengo urtearen hasieran kultur
aste bat antolatu zuen hitzaldi eta dis-
ko-liburuen azokaz osaturikoa, Erren-
teria herriaren erantzun motela ja-
soaz. Bere helburuak hortan direla-
kotz, oraingoan antolaketa maila haun-
dira igo da.

Zuzenki, hau da antolatu duen egi-
taraua:

**EUSKAL ARTE-LAN SAL-ERAKUS-
KETA.**

Egunak: apirilaren 20tik 25era.

Artista hauen laguntzarekin: Deba-
ko arte eskola, X. Arozena, Tapia, Zu-
meta, Txillida, Bizkarrondo.

Lekua: Xenpelar azpian.

Orduak: gaueko 7etatik 10etara.

EUSKAL JAIALDIA.

Eguna: Apirilaren 24ean gaueko 9,30
etan.

Abeslariak: Gorka Knorr
Jon Bergaretxe
Hibai Rekondo
Ondoren dantza saioa
AKELARRE musika tal-
dea X. Madinaren lagun-
tzarekin.

BERTSOLARIAK.

Eguna: Apirilaren 25ean goizeko 11
etan.

Bertsolariak: Jose Lizaso
Gorrotzategi.
Lazkano
Lazkao-Txiki
Lopategi
Azpilaga.

Lekua: Errenderiako Reina zinemak.

Lehen esan dugun bezala, elkarte
honen helburua euskal kultur alorre-
tan oinarriturik dagoelako, hartu du
bizirio honelako lan bikaina, nahiz eta
maila honetan gehiegi ez ohitua egon.

Bukatuaz, oihu berezi bat egiten die-
gu inguruetako herri guztiei, eta ba-
tez ere Errenteriar, erantzun haundi
baten zai garela, bai artearen sal-
erakusketan, bai abeslarietan, bai bertso-
larietan.

Ausardia bada ere, emen naukazute, euskal poeta gazteok, zuoi zerbait adierazi beharrean. Eta aurrenik illa-bete batzuk direla bialdu zidaten liburu edo aldizkari bitxi bat aipatuko dizuete.

«Kurpil» du izena, poesizko liburuxka orrek.3 garren zenbakia, 1975. Ama-bi orrialde dauzka, gaur-kutsuzko poesi eta marrazkiz ornituak. Donostiako Aurrezki Kutxa probintzialak argitara du. Poetok idazten dute: G. Aresti, Joxanton Arze, Joxe Azurmendi, B. Gandiaga, Mikel Lasa, Juan Mari Lekuona, Xabier Lete eta Ibon Sarasolak. X. Lete egin dio itzaurrea, erdaraz.

Aipatu ditudan zortzi poetok, bakoitzak bat du ale onetan. Mikel Lasarena da lehengoa. Surrealista sailekoa noski. Zentzunez landua. Gure izkuntza ez da «gurina, ez da esnea»; ez arri, ez itxaso, ez aize. Onela dio kantari:

«Munduaren hatsa
nahi nuke atzeman
Europako bide ugarietan
(hainbeste jendetza eta ni hain bakar)
eguerdiko eguzkia adora
arratsaldean jainko beltzakin josta».

Jainko beltz asko dira munduan: gizartea, edaria, sekua, zapaltzaileak, dirua, aginpidea. Bakoitzak daki norekin jostatu. Gauez, ordea, bide ertzean ezartzen da olerkaria, kitarrak ere bat kantatzeko:

«Oi hiri oi izar oi ortzi
ez duzue balio ezer
gizonaren irri ta keinu batek
zuetako mila balio dute
oi hiri oi izar oi ortzi
ez duzue balio ezer».

Beti bezala errealista guztien gainez egaz dagi G. Arestik. Egunero du mol-datzen bere trokela, baita alemana, turkoa eta katixima ikasi ere. Irrintzi gorri batekin estaltzen ditu gero egun eta gauaren ate meharak... gero hil.

J. M. Lekuonak sua abesten du. Onela ahapaldi batetan:

«Eta zerua aztertu dezadan
suaren dohaia dut kontenplazioa,
maitasun ederraren esperientzi beroa.
Barne-gaztelu gorituan,
erai-grifatsuen konsumitailea,
jakinduariaren dizdira,
funtsezko egien agerkundea».

Joxanton Arzek: Gizona ta lana. Nork lotu zatzaizkio etorkizun gabeko gurdi horri? Berriz ere: Gizona ta lana...

Joxe Azurmendik azken gudateko jazoera bat margoztu nahi digu; itzak piñudietan saikailduta, erreko eta trintxera erdi-atxurtuetan... ikusi eta

Gure poeta gazteak

A. ONAINDIA

entzuten ditu. «Gudarien odol potzuan / edo lokatzetan, / edo espetxean nunt-bait». Ala ere: «Poetarik ez zegoen frentean. / Gure odolak ez du oraindik / liburutik busti». Ez, Joxe, ez duk egia. Poetak baziran frentean; Lauaxeta an zan, baiña hil egin ziguten; an nintzan ni ere, ta «Eguna» ta «Euzkadi» lekuko, frentetik igorri nituen poema batzuk. Egia au duk: ostekuok ez dugula gizakume guren aien egiteko arri-garririk lumaz jaso. Au gure pekatua duk.

Parke bat argitzen digu X. Lete. Oraindik udazken izan arren, ostoak zanpatzen ditu ibilian, eta «zaurietatik odol pozoitua zerioten». Irri-farrak or-emen; an bazterrean etxegifian diardute, parkeko ostoak bertan pillatzeko. Eta olerkaria ibili zebilen.

«Maite genituen udazkeneko irrifarre-
[ak,
osto dizdiratsu odolduak maite geni-
[tuen,
nola maite duen kateatuak zauriaren
[dardara gorria.
Aragi urratua nola miazkatzen duen
eta zornetan zeinen gustora xurga-
[tzen!]]».

Ibon Sarasolak bere hauster-egune-ko kantuan ardoa edaten du, ardoa ta

pattarra, «monje jaunekin eta abata-ekin hauster-egunean.

B. Gandiagak ematen dio azkena poesi-saillari. Txakolina kantatuz noski:

«Gora txakolina
ta damaidan poza
ta pozaren hitza
ta hitzaren bizitza
ta bizitzaren bitsa
dugun bizi-nahiezko
bizi gaituen gaitza».

Onelaxe bizkor eta txairo duzu «Kurpil», irugarren alea.

Olerki bilduma berria. Gure poeta gazteetan baliorik badugu. Baiña poetak obetzeko giroa eta nun idatzia behar. Lur-zotal gabe satorrak ezin biderik urra. Lehen bagenuen OLERTI; gaur ez dugu olakorik. «Kurpil» kendu ezker; berau jarraian baletorkigu, ederki, poetak baleukake nun idatzi.

Dena dela, ni neu onetan nago: Antziñako bilduma (1954) «Milla euskal olerki eder» urruti xamar geratu dala-ta, beste bilduma bat osatu nahi nuke oraingo poeten lanekin. Argitaratu lanak ere egiñak ditut; bilduma 500 bat orrialdekoa izango da; lanak euskaraz eta erdaraz.

Naikoa lanpetua nabil aspaldian. Beraz, zuoi, euskal poeta gazteoi, laguntasuna eskatzen dizuet; au da: bidali diezazkidazuela bakoitzak bost-sei olerki, erdal-itzulpenarekin, bilduma ortarako. Itzulpena batez ere eskatzen dizuet gaurko poesia ilun xamarra delako, eta egileak berak daki ondoen bere gogapen eta biotz-ikuten berri. Ar gogotan beste arrazoi au ere: lana errazten didazuelako. Eskerrik asko!

Nortzen poesiak bildu nahi nituzkeen? Aspaldi dela auzi oni buruz berbatua naiz Otsalar jaunarekin. Ark igorrita dut emen izen-zerrenda luzea, gaurko poetenakin osatua noski. Ona: Jose Maria Agirre, Balentine Albizu, Gexan Alfaro, Anai Berriotxoa, Jose Antonio Arze, Jose Azurmendi, Mikel Azurmendi, Xabier Azurmendi, Antonio Bilbao, Manex Erdozaindi-Etxart, Juan Anjel Etxebarria, B. Gandiaga, Martin Garin, Juan Iñazio Goikoetxea, Joseba Intxausti, Jose Anjel Irigarai, Alfonso Irigoien, Juan Maria Irigoien Aranberri, Martin Iturbe Balda, Paulo Iztueta, Daniel Landart, Amaia Lasa, Mikel Lasa, Julian Lekuona, Eustakio Mendizabal, Xabier Lete, Luis Maria Muxika, Abel Muniategi, Jon Enbeita, Deunoro Enbeita, Otsalar, Manex Pagola, Ramon Saizarbitoria, Beñat Sarasola, Ibon Sarasola, Patxi Urkizu, Arantza Urretabizkaia, Patxi Zabaleta, Pello Maria Zabaleta, Mikel Zarate, Iñaki Zubizarreta, Joseba Zulaika, eta abar.

Lanak bialdu, mesedez, foliotan idatzita, euskeraz eta erderaz, aurtengo maiatzaren azkenerako.

zinea

LUCHINO

VISCONTI (II)

«IL GATTOPARDO», (1963)
«Gatopardo»

Filmean azaltzen den afirmazio bat hau da: «Dena dagoen bezala gelditzea nahi badugu, beharrezko da dena aldatzea».

Salinas printzea —Visconti kondea zen— Historian eta Historiatik bizi den gizona da. Zer egin dezakeen garbi ikusten du, eta egin ere egiten du. Harreman sozialak ehun urte barru aldatuko direla ohartzen da eta bere helburuetan etorkizunari aurea hartzen dio. Bere iloba, hurbil dagoen etorkizuna, familiaren euskari izango da, kapitalismoa indarra hartzen hasia den gizarte batean mugitzen delarik.

Itxuraz deskripzio dirudiena, kondaira kritiko bat da. «Gero gauzak ez dira berdinak izango, baina oraindik ere okerragoak izango dira. Gu izan ginen «gatopardoak», leoiak; gure ondoren datozenak izango dira txakalak eta arkumeak, eta guztiak, gatopardo, leoi, txakal eta arkumeak, lurreko gatzak direla pentsatzen jarraituko dira».

Badira pertsonak eta gauzak lotzen dituzten lineak. Baina batzutan, karamak, nahita, ez du gizonen eta gauzen arteko aurkikunde puntua errespetatzen.

«VAGHE STELLE DELL'ORSA» (1965)
«Sandra»

«Hasieran dena argi eta ulerterraza, baina azkenean ilun den gertakizun poliziako bat da» zioen Viscontik. Viscontiren beste problema orokor bat: familia zatiturik, bakoitza bere destinoak mugatu eta baldintzaturik dagoelako. Destinoa Historiaren fruitu da. Lehenak mugatzen ditu gizonak eta automata bihurtzen ditu. Gizonok kolpeka goaz aurrera, jomuga eta irtenbiderik ez duen bidean zehar.

«LO STRANIERO», (1967)
«Arrotza»

Camusen izen bereko nobelaren zineratzea da. Badirudi krisi personal batek eraginda egindako filma bat dela. Viscontik beti biziki errespetatu eta maitatu zuen Camusen obra. Camusen obra zaila da filmatzeko, planteatzen dituen arazo moralak agnostikoak direlako, ezin baititezke adierazi behar den bezala narrazioaren bidez.

«LA CADUTA DEGLI DEI», (1969)
«Jainkoen erortzea»

Filma honekin hasten da beheratza-pen-filosofia deitua izan dena, «Morte a Venezia» eta «Ludwig».

«Fazismoa kapitalismoaren azken bolada da» esan zuen Visconti-k «La caduta degli dei» filmaz.

Familia batek boterearekin kolaboratzen du, baina azken finean botere fazistak iresten du.

Filma hau, egoera nazia oso ongi islatzen duelako, ez da filma historiko bat bakarrik, gizonok boterea dela bide ditugun baldintzapenen analisi bat ere bada: baldintzapen sexualak, familiarenak, politikoak, kulturalak eta hauek guztiak historiaren oinarri den gizonarengan baturik eta korapilaturik.

Nazismoari egiten dizkion erasoek Viscontiren planteamentu politikoak agertarazten dizkigute.

Artea egiten hasi baino lehen, politika egin behar da, politika kultura baino lehenago sortzen baita.

«MORTE A VENEZIA», (1971)
«Heriotza Venezian»

Personalki ikusitako filma guztien artean lehena da. Edertasuna, edertasunaren molde eta egiturak lortzearren gizonak egiten duen erreflexioa da. Filma honen errealitatea bestetatik erabat diferentea da. Gertakizun historikoek gizon konkretua mugatzen dute oraindik, baina Viscontiren galdera artistari zuzendua dago, edertasunaren sortzaileari.

«Morte a Venezia» tragedia bat da. Heriotzak burutzen ditu bilaketa eta ahalegin guztiak. Ez Tadzio musiko gazteak eta ez musikak, artistaren errealitateak, ez dituzte gizonaren zorian antsiak hornitzen.

Esan-nahiaren eta formaren arteko harremana, filmaren teknika, Viscontirentzat berarentzat edertasunaren bilatze bat da.

«LUDWIG», (1973)
«Bavierako Luis II — Errege eroa»

Errege baten kronika bat da. Berriz ere Historiari buruzko analisiak. Errege bat, individualitatearen sinboloa, estatuan sortzen den zenbait errealitatearen kontra. Idealismo eta materialismoaren arteko dialektika. Visconti, Luis II bezala, bakartia izan da eta alienazioa izan da bere babesleku bakarra.

«GRUPPO DI FAMIGLIA IN UN INTERNO» (1974) «Konfidentziak»

Filma hau ere planteamenduan «Il Gattopardo»-ren antzekoa da. Irakasle bat, han printzea, bere hauzokoez kezku da. «Il Gattopardo» filmean bere ingurukoez kezku da. Viscontik gizartearen etengabeko galdaketarengatik kezkatutik, gizon konkretuari buruz egiten ditu galderak. Filma pesimista da, Vis-

«Morte a Venezia»

«L'innocente»

«Gruppo di famiglia in un interno»

Visconti

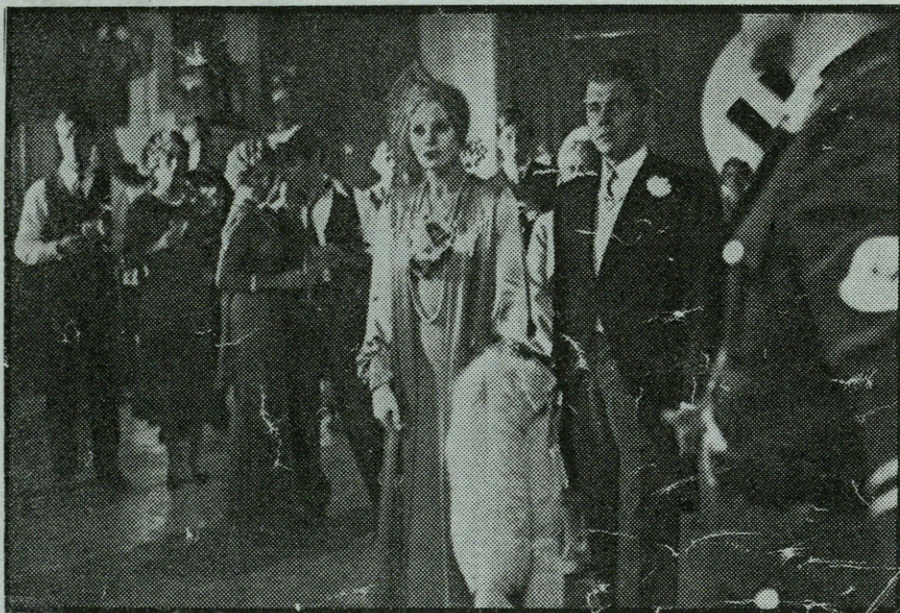

«La caduta degli dei»

contik egungo gizarteari egiten dion kritika izugarria da.

Viscontik gero etorriko den gizartea, oinarri filosofiko faltsuek tajutua, familia aristokratiko honek dituen problemen bitartez aztertuko du. Denok

bea. Zuzendariaren goratzarre-filma bezala, Cannes-ko festibalean erakutsia izango da. D'Annunzioren, Mussolini-ren fazismoaren kolaboradore izan zena, gioi bat oinarritzat harturik eginga.

dakigu Viscontik gizonak begiko dituela; hemen irakasleak beste gizon bat izango du begiko: «gigoloa» umezurtza delako.

«L'INNOCENTE» (1975)
«Errugabea»

Azken filma. Oraindik estrenatu ga-

Luchinoren lanei buruz komentario-rik ez egin nahiago nuen; isilik oroitu. Gizona hil ondoren laudoria besterik ez baita izaten beretzat. Baina Visconti, 1976 martxoaren 17an hila, ez da hil kulturarentzat.

Konteak zinea historiaren barruan sartu du.

XABIER GARCIA ESQUIVADA

liburuak

PLATON

EUSKARATUA

«Jokin Zaitegi Plazaola. Arrasaten jaioa 1906ko uztailaren hogetaseian. Poliglota. Poeta. Euskaltzaina. Garbizaletza. «Euzko-Gogoa»ren sortzaile eta zuzendaria. Honelako xehetasunak Juan San Martinek ematen dizkigu bere «Escritores euskericos» delako liburuan.

Duela egun batzu, gizon honek, bere bizi guztiko helburu bat lorturik ikusi du: hainbeste maite duen Platon filosofoa euskaratzea. Hobeto esanda, urte askotan zehar egindako lana argitaraturik ikustea. Hau dela eta, berari hurbildu natzaio galdera batzu egiteko asmoz. Dakusagun, beraz, bion

arteko elkarrizketa:

—Zer edo nor da Platon J. Zaitegi-
rentzat?

—Gaztetandik hasi ginen gu klasi-koak ikasten. Beharrezkoak ziren gure ikasketetan. Eta heladeraz edo griego-irakurtzen behar genituen filosofo guz-
tiak: Homero, Pindar, Sofokles, e.a.

1946an Guatemalan aurkitzen naiz eta Unibertsitateko irakasle bezala ihardun dut. Neuk, klasikoak ematen aritu nintzen Unibertsitate hartan. Eta lehen aipatu ditudan filosofo guz-
tien teoriak eta gora beherak irakaste-ko aukera ukan nuen. Eta gauza batez ohartu nintzen: heladeko idazleen ar-
tean ere alde handia dago, bata bes-
tearengandik. Orduan planteatu nuen
handik aurrera izanen zen neure bi-
dea: «Platonekin hasiko naiz». Platon
gizon handia zen eta ezagutu nahi
nuen, ordurarte ez bait nuen ezagu-
tzen. Platonek zer esan nahi zuen
oraindik inork ez daki. Askok esan ohi
du zer esan nahi zuen Platonek, bere
esanahia zein den ez baitaki inork.

Honela, Parisa eskatu nituen helade-
razko testuak eta zehatz mehatz az-

tertu nituen. Eta era honetaz etorri
zitzaidan euskaraz lanean hasteko ego-
kiera, berriro euskaraz idazteko.

—Eta zer izan da Platonen lana eus-
karatzea?

—Badakizu, lehen, sarrera bezala,
Platoneko ataria argitaratu nuela. Hura,
sarrera bezala. Eta gero, orain, ahale-
giten ari naiz elkarrizketa bakoitza ba-
nan bana euskaratzen; euskaratzen eta
argitaratzen, hain zuzen. Platon, lehen
esan dudana bezala, gizon handia zen;
askok dio aintzinako gizona dela. Ne-
re ustez, aintzinako, oraingo eta beti-
ko gizona da.

Eta Platonen lana euskaratzean nere
aberriari laguntzen ari natzaioa uste
dut. Dakigun bezala, Euskal Herrian
Neandertal gizona eta lehenago Homo
Erectus agertzen da; geroxeago Homo
Sapiens. Magdalenien se denboretan
oraingo euskaldunaren izaera mamitu
zen. Orain hirurogei eta hamabost mi-
la urte gutti gora behera. Eta ordutik
hona euskalduna bizi izan da eta bizi
da. Eta euskara ere haxe da: baka-
rra. Eta hau zerbait da. Zu, eta orain
arte iraun duen hizkerak ez al du
iraungo gehiago? Ez uste ni gehiegiz-
ko baikorra naizenik. Alde onak eta
txarrak ikusten ditut. Lotsagarria da,
alde batetik, beren hizkeraren alde
euskaldunek egin dutena. Gure Herria
gauza askotan oso atzeratua da. Di-
rue irabazten, hori bai, lehenengoa,
baina ikasten eta ikaskizunak euskaraz
emateko, orduan, ez gara inor. San
Ignaziok izan zuen zerbait gizadi osoa-
ri esatekoa. Ez zekien erdararik erru-
karriak, baina, hala ere, erdaraz eman
behar. Hori ez al da negargarria? Ge-
ro izan ditugu gure egun hauetan,
Unamuno, Pio Baroja... Hoiek euska-
raz egin izan balute, barruan zekarten
garra euskaraz eman izan balute...
Baina ez, erdaraz eman behar... Gure
Herriaren zoritxarra! Herri bat sortu
nahi dugunok, nahi eta nahi ez, zusta-
rrak tinkotu eta indartu egin behar di-
tugu. Hainbeste gauza ditugu guk,
euskaldunok, guregana oraindik iritsi
ez direnak! Benetan euskaldunak ba-
gara Herri bezala iraun behar dugu.
Ni ez naiz politikari, baina gure lanak
izan behar luke euskararen alde. Era-
ntzuna luzetxo xamar izan bada ere, na-
hiko garbi gelditu dela uste dut. Pla-
ton euskaratzea nere aberriarendako
lan bat, besterik ez da izan.

—Zein da emanen duzun urrengo
urratsa?

—Orain argitaratu didaten liburu-
aren seirehun ale saldu eta gero, ni ate-
ra naiteke berriro beste liburu bat ar-
gitara araztera. Gorgiaren hamabost el-
karrizketa euskaratu ditut eta hauek
izanen dira argitaratuko dizkidatenak
Nik, osasunik izanen banu, Platon oso-
rik euskaratu nahi nuke. Iritsiko al dut.
Hori nik ezin dezaket esan.

—Orain egiten dizudan galderari,
ezpairik gabe, hamaika aldiz erantzun-
nik diozu. Hala ere, berriro egitea gus-
tatuko litzaidake: zer izan da «Euzko
Gogoa» zure bizitzan?

—«Euzko Gogoa» 1950ean sortu

zen, Guatemalan. Ez zegoen ezertxo ere aldizkaririk euskaraz. Ni aspertuta nongoen, egia esateko, erdarazko aldizkariak irakurtzeaz. Hasi nintzen, beraz, deadarka handik eta idazle askok erantzun zuen. Gutti gora behera badira ehun eta hogeia, mundu guziko euskaldunak, erantzun zutenak. Olerkari, idazle... eta ez zedukan inork ere eragozpenik. Ni horretan oso bekoki zabaleko gizona izan naiz. Neri inork, ez dut uste, esan ahal izanen didanik bekoki estuko gizona izan naitzenik. «Euzko Gogoa» tik igaro diren idazleen numeroa handia da: Krutwig, Jon Mirande, Aresti, San Martin... hau da, idazle berri asko sortu zuen aldizkari hark. Alde hori izan ezik, zerbait egin genuen. Antzerki, olerki, saiakera... mota guztitako literaturak zedukan tokirik aldizkarian. Bakoitzak nahi zuena idazten zuen.

—Nola ikusten duzu euskal literaturaren gaurko egoera?

—Egia esaten dizut, bihotz bihotzez: idazle handiak agertu dira. Nor den jakiteke irakurri izan ditut gazteak, eta egundoko joskera berdingabea dabilte batzuek. Besteek ez hain ona, baina hor daude. Eta gaurko idazleen urritasuna pozgarria da.

Gehiago esanen nizuke: beti izan naiz garbizale. Baina Sebero Altubek honela esan zidan behin: «Bai, zu garbizalea zara, baina garbizaleen artean ez duzu aurkituko beste bat hain jatorrik». Honekin, gaurko idazleen joskeraren gaineko batzuren iritziak (nahasturik, hondaturik dagoela) ez direla hain zuzenik hartu behar esan nahi dizut. Aurreko batean esan dizudan bezalaxe, Herri bezala nahi baldin badugu iraun, euskara garbia, nahiz euskara jatorra, nahiz euskara zaterra... nahi duzuna, baina euskaraz.

«J. Zaitegi Plazaola, Arrasaten Jaioa...». Bere bizitzaren ataltxo bat, oso ttipia, ikusi besterik ez dugu egin. Hala ere, aberri eta euskarari dien debozioa nahikoa ikusi dugu.

Aipatu duen beste liburu hori argitaraturik, laster ikus dezala, opa diogu, guztion onerako izanen baita.

MENDIAGA

100 metro

Ramon Saizarbitoria

«Egunero hasten delako» nobela argitaratu zenetik, oso guttitan jakin izan dugu Saizarbitoria idazleaz. Hitzaurre «eskandaloso» eta beste, aspaldidanik genuen haren nobela berri baten entzutea, eta zai geunden.

Bestalde, Ibon Sarasolaren «Txillar-degi eta Saizarbitoriaren nobelagintza» saiaerak, asko lagundu dio euskal irakurlegoari gure narratibagintzaren urrats serioenak ulertzen. Eta Saizarbitoriaren «Egunero hasten delako» hura ulertzen.

Eta, orain, plazaratu zaigu berriro Ramon. Gobernuak bahitu egin du liburua eta zail omen da orain liburutegietan topatzen. K. Izagirrek egiten dion hitzaurrean bezala, alderdi guztietatik izan daiteke jipoitua Ramon Saizarbitoria:

orduan egin dezakezun gauzarik nobleena isiltzea da eta hamarrua baretzeko tristura antzuak gainditzeko izkriba ezazu, izkriba ieza-guzu, izkriba gaitzazu.

Ibon Sarasolak deitzen dituen Saizarbitoriaren «aurkikunde formalak», interpretatze formalak direla esango nuke, edo-ta, beste era batetara, formal teknika hoiek ez direla Ramonenak; baina, Ramon, serio ahalegindu da beste literaturetan euskara erakartzeko teknikak aurkitzen. Ramonek ez du inoiz ukatu «Boquitas pintadas» nobelaren jitea bere pertsonagan, eta hona non jite hori garbi atzematen zaion, teknikari begiratuaz gero, nobela honetan. Zinema eta zinemaren planoak. Nahasiak batzutan, zinemaren logikaz nahasiak, planoak, kolpeak, planoen aldaketa azkarrek, travelling prezisoak, offo abotsak errealtatearen dei hadar, **erori da, haiz, hintzen**, hiru plano desberdin eta azkar, pertsonajearen aldaketa, ekintzaren bihurtzea, eta narratzaireen jarraipen zinematografikoa.

Planoen aldaketa, aditz joko hutsez lortzen dena, ez du, nere ustez, inork

Martin Ugaldek baino hobeto erabili, bere «Las brujas de Sorjín» nobelan ikus dezakegunez. Baina hona non, estilo erabat desberdinean, Ramon Saizarbitoriak ere aire berbera dakarren.

Beste aldetik, nagusia eta majistrala da «Boquitas pintadas» horretan Puig-ek duen mass-mediaren komunikabideen erabiletan lortzen duen errealtatearen aditza. Irratia eta periodikoa, abesti bat, eskutitzak, azken notiziak, eta narratu nahi duenaren trama.

Berdin jokatzeko du Ramonek ere: Eskuolako orimenak, trama bera, periodikoak eman duen tramaren berria, herrian gertatuaz izan diren berriketak, trama ondorengo polizia-aren lanak, Donostiaren propaganda turistikoa...

Berrogeita zazpi minutu. Radio Re-
loj le saluda. Buenos días. Sabeleko zuloa jostorraz lodi batez josten ari zaizkik. Está usted en la cama? Buenos días. Azken odol tantoak isurtzen dituk.

Tragedia batetik eta, egunerokoak jarraitzen duela, bestetik; bizitza eta jo-
kaera paraleloak. Paraleloak denboran, dibergenteak erabat bizitzaren zentzu-
an. Eta hauxe da Ramon Saizarbitoriak nagusiki lortzen duena. Iban Sarasolak ere, bere euskal literaturan, esaten zi-
gun bezala:

Haren aurkikunde formalak, tek-
nikeria huts baino areago, gaurko euskal nobelak beharrezko duen eraberritzearen oinharri dira.

Tematikaren eraberritzearen beharraz batera, tematika horren adierazpen berrien beharra ere badu gure nobelagintzak. Eta Ramon Saizarbitoriaren lana ez da esperimental. Nolabait adieraztekotan, Patri Urkizuren «Sekulorum sekulotan-i» esperimental deritza, baina Ramonenari ez. Ramonek estiloa bereganatu egin du, eta, zergatik ote?, berehala dakigu zer den Ramonena eta zer ez. Ramonek bere haragian bereganatu du hain propioa zaion estiloa. Ez da esperimento, estilo baizik. Nere ustez. «Egunero hasten delako» hartatik asko akabatu, pulitu du bere estiloa. Vargas Llosa ere akabatze batetara iritsi zen bere «Pantaleón y las visitadoras». Eta obra hau aipatzen dudanean, atzo bertan, gauean eta Deban, hirurogeitik gorako gizon batek (guttien pentsatzen dugun tokian dago euskal irakurlegoa) Vargas Llosarena eta Saizarbitoriaren «100 metro» gonbaratu zizkidan. Eta orain arte esandakoek, hirurogeitik gorako gizon horrek esana baieztan dutela uste dut.

Lehen nobela bilinguea. Ez da, norbaitek pentsatuko duenez, snobismoa, errealtatearen atzerketa serioagoa baizik. Xabier Kintanar argitu zizkidan honetaz begiak. Zeren eta oso zail egiten zaigu gure garaiko eskoletako errepresio giroa erdaraz ematea. Irakaslearen ahotan ezin daiteke «zure bandera oria eta gorria da» entzun edo irakurri. «Tu bandera es roja y gualda». Noski. Errealitate bat eta erre-

litate tamal horren hizkuntza. Gurea ez dena. Eta, hontaz ari garenez, Ramonek errealtatearen beste alderdi bat eskaini digu bi hizkuntzak erabiliz. Bere nobela ez zatekeen den hori izango, dena euskaraz egin izan balu. Ez eta guttiago ere!

Hizkuntzari buruz berriz, ongi menderatzen du euskara erraz hori, baina guttiagi lantzen duela deritzat zenbaitetan. Propio egina dateke. Baina gramatikari ez naizenez, eta hizkuntzarekiko, hizkuntzaren erabilketarekiko arazo berdintsuak dituzkegunez, bego hortan, garrantzi handirik gabe kritika hori.

Eta amaitzeko, K. Izagirreraren hitzau-rreko azken hitzak:

baina oraindik egonen dira nobela hau gustora irakurriko dutenak, eta bi aldiz segidan irakurriko duten ni bezalako idiotak.

A. LERTXUNDI

SUSTRAIETAN

Lehenengo edizioaren jabetasuna:
LAN KIDE AURREZKIA

Ed. F. Aranzazu - JAKIN

EGILEA: ANTON ELIZEGI BELOKI

Imprimatzailea: Graf. Valverde
Donostia

Apirilaren 9an, aratsaldeko zazpiak eta erdietan, Amarako Lan Kide Aurrezkiaren arte aretoa bildu ginen. Zeruko Argiaren izenean. Gu hara baino lehen, jende multxo polita bildurik zen, egunkari eta errebistetako berri emaleak batez ere. Liburu batek bildu gintuen.

Luis Iriondok berehalaxe eman zizun liburuaren zenbait zehaztasun. Antton Elizegi lasartear artistak egin berri duen SUSTRAIETAN nola sortu den eta nola argitara eman den adierazi zigun. Mikel Lasak, liburuari hitzaurrea egin dionak, liburuaren analisisa llaur bat egin zuen. Beste gauza askoren artean, honelako zerbait ere esan zuen: «badirudi honelako liburu baten egitea gauza erraza dena; ttitikitan Mioren, Picassoren, Kleren pinturak ikusten genituenean, hoi enaerakoak egitea edozeinen esku zatekeela iruditzen zitziagun; berdin Barojaren eta honelakoen nobelak irakurtzen genituenean. Baina, horien antzekorik zerbait egiten hasi garenean, eskarmentua duenak bakarrik daki, zein zaila den lan hoi burutzea». Ondotik, Paulo Agirrebaltzategi jarraiki zitzaien. JAKINen buru dagoena. Bataz beste, honela laburtu dezakegu honek esana: «aspaldion, Hitz idatziari inportantzia handia ematen ari gatzazkio euskaldunok. Berandu xamar heldu gara, baina ari gara. Gaurregun, asko lekutan, hitz idatziari adina ez bada ere, eskultura, pintura, grafia eta abarren hitzari ere garrantzia handia ematen zaio. Ezin gintezkeen atzera

gera arlo honetan. Hutsune hori betetzera dator A. Elizegiren «SUSTRAIETAN» liburua. Honelako liburuen bidez josiko dugu, batera, izkribuetako eta grafismoaren Hitz». Azkenik, Antton Elizegi mintzatu zitzaigun. Ez zen luzatu. «Eskerrik asko» esan zigun, ez besterik.

Zer da SUSTRAIETAN? Fotografia asko eta asko dakarren liburu lodia. Horrekin ez dugu ezer esan. Makina har eta, bazterrik bazter edonork fotografia dezake izadia, gizona, emakumea... Teknika on edo txar batez balia daiteke. Baina ez da hori Antton Elizegiren fotografia liburua. Liburu hontan artista baten arima ageri da, Anttonen, Euskal Herriaren arima dramatiko, dinamikoaren puska haundi bat, enborren, zuhaitzen, etxe hegaleen, giza-emakumen eta besteren, espèrpen to gisa fotografien bidez espresatua. Mikel Lasak hitzaurrean dioenez, liburu irakurri cgin behar da. Baina ez dago irakurketa bat bakarrik. Irakurle bakoitzak irakurketa diferentea egingo du, plastik arteetan gertatzen denez, hemen ere signifikanteak signifikado anitz biltzen baitu bere baitan.

Valverde etxeak inprimatu du. Inprimaketa aparta, ezin hobe.

Liburu hori geratuko da Euskal Herriaren puska haundi baten lekuko.

Zorionak liburu aurrera ateratzen saiatu diren guztiei. Zorionak, batez ere, Antton ELIZEGIri, artistari, honek ikusi baititu espazio eta dimensio hoiek, honek utzi baitizkigu liburu bikainean bildurik, gure baitan halakoxe zirrara sortzen duten imajina gogor, bigun, latz zuri hoiek.

A.

OSPAKIZUNAK

ERREENTERIAN

Azken garai honetako zenbait artikulu, elkarrizketa, berri eta antzekoen giroak bultzaturik, euskaldunok gaur egun planteatua dugun arazo bat jorratu nahi genuke hitzaldi saila hone-

kin: langileriarena, Euskal Herriko langileriarena, alegia.

Erreenteria bezalako herri indutrializatu batean, arazo hau garrantzi handikoa dela, ezin uka. Gurea bezalako herrietan erdal indarrek duten eragin nabarmenaren aurrean, ezin gintezke lo gera. Euskal ezker baten aukera eta estrategia jendeari edieraztea, beharrezkoa iruditzen zaigu.

Arazoa bestalde, ez da gaurkoa; gerra aurretikan ere planteatu baitzen eta orduko posibilitateen neurrian izandu zen gizonik Erreenterian, arazo honi heldu zionik: Dn Martin Lekuona apaiza hain zuzen. Lehengoa eta oraingoa elkartu nahiez, sarrera gisa, haren lanaren berri eman nahi dugu.

Diogun ere, Erreenteria Eliza Nagusiko 10,30-etako meza, egun horretan haren oroienez izanen dela.

Besterik gabe hona egitaraua:

HITZALDIAK

APIRILAK 25. IGANDEA

Goizeko 11,30etan: Txistularien kale-jira.

12,00etan, Herriko Etxean: Sailaren Sarrera «On Martin Lekuona eta Erreenteria bere garaian». Hitzlari: JOSEBA GONI.

APIRILAK 26. ASTELEHENA

Arratseko 8etan, Alameda Zinemari: «Euskal Herriko Langileria kondairan zehar». Hitzlari: LEOPOLDO ETXEBERRIA (ANATSAN).

APIRILAK 27. ASTEARTEA

Arratseko 8etan, Alameda Zinemari: «Sindikato eta Alderdiak gaurregun». Hitzlari: JUAN MIGUEL MENDOZA.

APIRILAK 28. ASTEAZKENA

Arratseko 8etan, Alameda Zinemari: «Langileriaren burruka eta Herri Europa». Hitzlari: JEAN LOUIS DAVANT.

OHARRA: Hitzaldiok euskaraz izanen dira, laburpen bat erdaraz emenez.

ANTZERKIA

APIRILAK 29. OSTEGUNA

Arratseko 8etan, Alameda Zinemari: I. Begiristainen «BIZIA BIZI TRUK», «Ereintza». Antzerki Taldeak antzeztua. Sarrerak Zinemari bertan eskura daitezke.

ZINEMA ASTEA

Zestoan

Apirilaren 19an hasi eta 25ean amaituko da mahai-inguruz eta filmaz osaturiko zinema aste hau. ELIZONDO zineman izango dira saio guztiak arratsaldeko 8,45etan. Hilaren 25ekoak, igandekoak, arratsaldeko 5etan eta 7etan izango dira.

19an, Astelehena:

«DULCES CAZADORES»
Egile: RUY GUERRA

Filmaren aurkezle eta elkarrizketaren zuzentzaile

IÑAKI EIZMENDI

20an, Asteartea:

«UN ITALIANO EN CHICAGO»
Egile - Ettore Scala

Filmaren aurkezle eta elkarrizketaren zuzentzaile

XABIER UNANUE

21ean, Asteazkena:

«LOLA MONTES»
Egile: MAX OPHULS

Filmaren aurkezle eta elkarrizketaren zuzentzaile

IÑAKI ARREGI

22an, Osteguna:

«EL AMOR DESPUES DEL MEDIODIA»
Egile: ERIC ROHMER

Filmaren aurkezle eta elkarrizketaren zuzentzaile

MARTIN IBARBIA

23an, Ostirala:

HITZALDIA MAHAI INGURUAN
Hizlariak:
JOXE MARI LARRAMENDI
IÑAKI ARREGUI
MARTIN IBARBIA
IÑAKI EIZMENDI

Gaia: Zinea komunikabide bezala gaur, herriaren aurrean 24'an eta 25'ean, Larunbata eta Igandez:

«CUERNO DE CABRA»
Egile: METODI ANDONOV

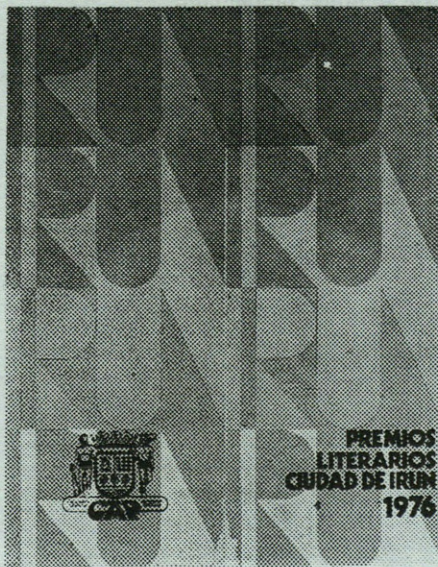
Filmaren aurkezle eta elkarrizketaren zuzentzaile

JOXE MARI LARRAMENDI

IDAZLAN SARIKETA

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak Guztiekiko Harremanetarako Antolaren bidez, 1976. «Ciudad de Irun Idazlan-Sariketa» eratu du. Hona hemen oinarriak:

1. Nahi duten guztiak sar daitezke Lehiaketa honetan; adin, jatorri eta bizileku aldetik ez da inongo eragozpenik izango.
2. Norberak sortuak eta argitara ga-beak izan behar dute bertara bialtzen diren lanak.
3. Lan bakoitzaren lehen-idatzia eta bi aldaki, ezaugarripean, biali behar dira, egillearen izena eta zuzenbidea estalki itxian erantsiaz. Estalki honen gainean ezaugarria jarri behar da, eta izenabizenak barruan. Baldintza hauek betetzen ez dituzten lanak ez dira onartuko.

4. 1976. abuztuaren 31ean eguerdiko ordubaterako bidali behar dira idazlanak honako zuzenbide haue-tara: Donostiara, **Caja de Ahorros Provincial de Guipuzcoa** (Servicio de Relaciones Públicas), José María Salaverria 11, 13 y 15, edo-ta Irun'a, bertako Etxe-orde auetara: Paseo de Colón, 20; Avda. del Generalísimo, 8; Behobia; Plaza de San Miguel; Iñigo de Loyola, 2.
5. **Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzialak** izendatuko ditu sail bakoitzari dagozkion epailleak.
6. Irunen, 1976. urriak 30, erabakiko dira sariak.
7. **Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintziala** egingo da saritutako la-

nen jabe. Argitaratze-eskubideak beretzat gorderik.

8. Lehiaketa erabaki ondoren idazki-ixillak idekiko dira eta lan bakoitz-a bere jabeari itzuliko.
9. Lehiaketa honen erabaki eta argibideak, hala eskatzen duten erkide guztiei bialiko zaizkie.
10. Lehiaketa honi buruzko elkar-ida-tzirik ez da izango.
11. Lehiaketan sartzeaz, beste gabe, erkideek, aurrez eta erabat ontzat ematen dituzte oinarri hauek.
12. 1976. «Ciudad de Irun Idazlan-Sariketa» honako sail hauek izango ditu:

OLERKIA EUSKERAZ

«Jose de Arteche Saria»

Honera aurkezten diren lanak, gutxienez 800 bertsokoak izan behar dute. Puntu, neurri eta gaia, norberak aukeratuak.

Gaztelua eta 125.000 peztako saria jasoko du irabazleak.

IPIUA EUSKARAZ

Ipui hauek, gutxienez, 6 orri eta, gehinez, 10 izan behar dituzte. Makinaz idatzia, hori bai; lerrobikotzez eta orrialde bakarrean. Sail hontako sariak:

Gaztelua eta 50.000 pezta, lehenengo saria; 30.000 pezta, bigarren saria; 20.000 pezta, hirugarren saria.

OLERKIA GAZTELANIAZ

Honera aurkezten diren lanak, gutxienez 800 bertsokoak izan behar dute. Puntu, neurri eta gaia, norberak aukeratuak.

Gaztelua eta 125.000 peztako saria jasoko du irabazleak.

SAIAKERA GAZTELANIAZ

Lan hauek gutxienez 100 orri izan behar dituzte. Makinaz idatzia; lerrobikotzez eta orrialde bakarrean. Sail hontako lanak orainaldiko arazoren bati lotuak izan bitez. Arazo honen gizarte, ekonomi eta kondaira-alderdiak aztertuz.

Gaztelua eta 200.000 peztako saria jasoko du irabazleak.

ELEBERRIA GAZTELANIAZ

Lan hauek gutxienez 125 orri izan behar dituzte. Makinaz idatzia; lerrobikotzez eta orrialde bakarrean.

Gaztelua eta 250.000 peztako saria jasoko du irabazleak.

GOHIERRIN

Euskal Jaialdia

ORMAIZTEGIko Zubipen.

Apirilaren 24ean, arratseko 10etan.

Kantariak: Pantxoa eta Peio, eta Lazkaoko Jokin Lasa.

Bertsolariak: Lazkao-Txiki, Lizaso, Lopategi eta Igartzabal.

Trikitixa: Oria Anaiak, Zumarragakoa (Jaialdiaren aurretik eta ondoren, ordu txikietan barna).

Antolatzailea: GOIHERRIKO GAU ES-KOLA: Goiherriko jendea nola alfabetatuz hala euskaldunduz diharduena.

Babes-laguntzaileak:

- Ordiziako Riaño (elektrikaria).
- Zaldibiko Yany (sukaldeko hal-tzarigilea).
- Aurrezki Kutxa Munizipala.
- Aurrezki Kutxa Probintziala eta parte hartu nahi duten beste guztiak.

II TXARTELEN SARIKETA

II Txartelen Sariketa eratu du Elgoibarren bertako «Gazteria»k apirilaren 17tik 25era arte, Donostiako Aurrezki Kutxaren laguntzaz.

OINARRIAK

1. Hamabost urtetik gorakoak parte har dezakete.
2. Gaia: Gizartea.
3. Topea bi txartel dira. Ez dira onartuko beste sariketa batean parte hartu duten txartelak.
4. Neurri txikiena: 40 x 40.
5. Marraskia bakoitzaren erara izango da.
6. Saritutako txartelak Elgoibarko Gazteriarentzat izango dira.
7. Epailen erabakia ezin daiteke eztabaida.
8. Itxitako kart-azal batean bidaliko duzue, lanaren tituloa, baita, izena, zuzenbidea eta herria ere.
9. Apirilaren 14ean baino lehenago eraman behar duzue.
10. Tokia: Elgoibarren Urbitarte biltokian.
11. Txartelak azokako enparantzan erakutsiko dira Apirilaren 17tik 25era arte.
12. Sariak bertan emango dira.
13. Erakusketa bukatutakoan txartelak banatuko dira.
14. Txartelak zaintzen ahaleginduko gara, baina ez dugu erantzuten gerta daitezkeen gauzekin.

NOR LANGILE

— 1 —

Pentsakizunak bertso moldetan, albanitza errenditu.
Nere lantxoak izan dezake, agian zerbait meritu.
Gaurko gizonak ainbat arazo konpondu bear baiditu.
Itzegin bear duan garaian, nola ixilik gelditu.

— 2 —

SERBITZU ON BAT GAUZ EDERRA DA, NON NAI IZATEN DELARE.
Baiña badira leku batzuak, berezikuak alare.
Ta zenbait gizon ez dut arkitzen, erantzukizunen pare.
Bear ezluken pranko leiatil, atzetan jarri ta dare.

— 3 —

Ta leiatilla diodanean, berdin diot despatxua.
Serbitzu etxe askotan sarri, dago jende eskastua.
Egungo zenbait irakasle-e, fantasia aunditxua.
Errukarria nola baiteko, medikuakin gaxua.

— 4 —

Era onetan jarrai ezker, kritika leike aunditu.
Baiña kritika tentazioa, nolabait nai dut gainditu.
Garizumare etorri da ta, bear da biotz garbitu.
Lengo praileen eran nai nuke, nik jendea konbertitu.

— 5 —

Mediku jauna zu nola zeran, erriaren osasuna,
Erri orren gain oiñarriturik, dago zure ondasuna.
Bera serbitzen alegintzea, da egin bear duzuna.
Langillearen LANGILLE zera, orra or eginkizuna.

— 6 —

Intelektual goi gaillurrera, bazaude iritxita zu.
Erriarekin erantzukizun, berezizkoa daukazu,
Jakinduriaren iturri garden, ederraren zai gauzkazu.
Erriarekin elkar lanean, LANGILLE jokatu zazu.

— 7 —

Nagusiaren eskubi gisa, zauden enpleatu ori.
Etzaitezela Jainkoagatik, serbilismoan erori.
Ofizinaren babes goxotik, ez egin parrik iñori,
LANGILLE uts bat baizik etzera, ez bazarkako gau txori.

— 8 —

Diputaziun lana egiten, duzun funtzionarioa.
Aiuntamentu batean berdin, erakutsi balioa.
Utzi purrustak alde batera, goxatu itz jarioa.
LANGILLE zera eta pentsatu, dela gauza serioa.

— 9 —

Langille sail bat zure mendean, daukazu enkargatua.
Etzazu pentsa gero zaudenik, agintez kargatua.
Izango duzu barkatzekorik, baitare zer barkatua.
Zeure burua LANGILLETZAT jo, ez maillaz apartatua.

— 10 —

Ikastolako irakaslea, aurraren giza ontzia.
Sarri erriaz baliaturik, baiña erriaz antzia.
Profeten antzo profetekeriz, «lider» erara jantzia.
Galdetzen dizut non uzten duzun, LANGILLE kontzientzia.

— 11 —

Ofizinista, dendar, apaiz, edo ta bizar moztaille.
Kazetaria, abogadua, ta erlojo konpontzaille
Telefonista, praktikantea, baita zerga kobratzaille.
Langille zera ez beste ezer, biurtu zaitez LANGILLE.

— 12 —

Aunditasunak utzi ditzagun, jarriaz txikien pare,
Ez gaitezela iñoiz gertatu, LANGILLE librean sare,
Indar geiegi ez da izango, guztiok elkartutare.
SERBITZU ON BAT GAUZ EDERRA DA, NON NAI IZATEN DELARE.

LEXOK

Yany

Herriarekin. Herriarentzat.

Caja Laboral.

CAJA LABORAL POPULAR

ETN KIDE TUDREZKIT